

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

obor Právo a právní věda

**Katedra práva životního prostředí a pozemkového
práva**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Právní režim rybníka

Pavla Tlapáková

2013 / 2014

Čestné prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: Právní režim rybníka zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

.....
Pavla Tlapáková

Poděkování:

Ráda bych poděkovala panu doc. JUDr. Ing. Milanu Pekárkovi, CSc., vedoucímu mé diplomové práce, za odborné vedení, cenné rady a připomínky při jejím zpracování.

Dále bych ráda poděkovala za konzultace a rady mně poskytnuté panu JUDr. RNDr. Jaroslavu Chybovi, DrSc. a v neposlední řadě také svému dědečkovi, prof. Ing. Václavu Tlapákovi, Csc..

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je poukázat na problematiku týkající se právního režimu rybníků a poskytnout základní přehled o této problematice. Práce, po nezbytném vymezení základních pojmů, nejprve obsahuje malý historický exkurz týkající se právní úpravy již minulé. Dále v obecné rovině nastiňuje problematiku vymezení rybníka jako objektu právních vztahů zejména v návaznosti na judikaturu českých soudů. Zabývá se kategorizací rybníků a malých vodních nádrží. Snaží se poukázat na problémy majetkoprávních vztahů nejenom ve vztahu vlastnictví zatopených pozemků k vlastnictví rybníka, ale i k samotnému vlastnictví hráze rybníka. Rozebírá právo nakládání s vodami, konkrétně tedy právo k vodám, zákonné vymezení vodního díla, jeho ochranu, práva a povinnosti vlastníků pozemků tvořících dno rybníka, pozemků sousedících i pozemků nacházejících se v zájmovém (přílehlém) území. V závěru práce zmiňuje systém vodoprávní evidence a problematiku povodní.

Klíčová slova

Rybník, malá vodní nádrž, vodní dílo, uzavřená voda, majetkoprávní vztahy rybníka, nakládání s vodami, právo vstupu na pozemky vodních děl, vodoprávní evidence vodních děl, povodně.

Abstract

The aim of this thesis is to refer to the issues relating to legal practise of ponds and provide basic overview with regard to these issues. The thesis, after necessary definition of basic terms, initially provides a small historical excursion regarding the previous legal regulation. Further, it outlines - on general level - the issue of definition of a pond as an object of legal relations, particularly relating to judicature of the Czech courts. The thesis deals with categorisation of ponds and small water pools. It tries to point to problems regarding property right relations not only in the relation of the ownership of flooded lands to ownership of a pond, but also to the ownership of the pond dam as such. It analyses the right to handle waters, i.e. specifically the right to waters, statutory definition of a waterwork, its protection, rights and obligations of owners of the lands forming the bottom of the pond, neighbouring lands as well as lands situated in the

overflowing (adjacent) territory of interest. In its conclusion, the thesis mentions the system of water right records and the issue of floods.

Key words

Pond, small water pool, waterwork, closed water, property rights to pond, water management, right of access to waterwork lands, water right records of waterworks, floods.

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ (RYBNÍKY A MALÉ VODNÍ NÁDRŽE)	9
3. VÝVOJ PRÁVNÍHO REŽIMU RYBNÍKŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	11
3.1. RANÉ OBDOBÍ PRÁVNÍHO REŽIMU RYBNÍKŮ (VODNÍHO PRÁVA).....	11
3.2. ÚPRAVA PRÁVNÍHO REŽIMU RYBNÍKŮ V RAKOUSKU – UHERSKU.....	13
3.3. PRÁVNÍ REŽIM RYBNÍKŮ (VODNÍ PRÁVO) PO ÚNORU 1948.....	13
3.4. PRÁVNÍ REŽIM RYBNÍKŮ (VODNÍ PRÁVO) V SOUČASNOSTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	15
4. OBJEKT PRÁVNÍCH VZTAHŮ RYBNÍKŮ	16
5. KATEGORIZACE RYBNÍKŮ A MALÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍ	20
6. UZAVŘENÁ VODA	23
7. MAJETKOVPRÁVNÍ VZTAHY	24
7.1. VLASTNÍK RYBNÍKA.....	24
7.2. VZTAH VLASTNICTVÍ ZATOPENÝCH POZEMKŮ A VLASTNICTVÍ RYBNÍKA.....	25
7.3. VLASTNICTVÍ HRÁZE RYBNÍKA.....	26
8. NAKLÁDÁNÍ S VODAMI	27
8.1. PRÁVA K VODÁM.....	28
8.2. VODNÍ DÍLA.....	29
8.3. VLASTNÍCI VODNÍCH DĚL.....	30
8.4. OCHRANA VODNÍCH DĚL.....	31
8.5. PRÁVA A POVINNOSTI VLASTNÍKŮ POZEMKŮ DNA RYBNÍKŮ.....	32
8.6. PRÁVA A POVINNOSTI VLASTNÍKŮ POZEMKŮ S RYBNÍKY SOUSEDÍCÍCH.....	34
8.7. PRÁVA A POVINNOSTI VLASTNÍKŮ POZEMKŮ V ROZLIVOVÉM ÚZEMÍ.....	35
8.8. POVODNĚ.....	37
8. 7. 1. POVODŇOVÁ OPATŘENÍ A POVINNOSTI VLASTNÍKŮ VODNÍCH DĚL.....	38
8.9. PRÁVA A POVINNOSTI VLASTNÍKŮ POZEMKŮ PŘI HAVÁRIÍCH U RYBNÍKŮ A POTŘEBNÁ PREVENCE.....	39
9. VSTUP NA POZEMKY VODNÍCH DĚL (RYBNÍKŮ)	41
10. VODOPRÁVNÍ EVIDENCE VODNÍCH DĚL (RYBNÍKŮ)	43
10.1. EVIDENCE ROZHODNUTÍ VODOPRÁVNÍCH ÚŘADŮ.....	43
10.2. ÚDAJE ZAPISOVANÉ DO KATASTRU NEMOVISTOSTÍ.....	44
11. ZÁVĚR	48
12. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	50

Úvod

„Základ vodního práva a hlavní předmět jeho zájmu představuje voda, která je cennou surovinou, jejíž význam pro společnost je zcela mimořádný. Bez vody není život ani rozvoj společnosti. Lidé se po tisíciletí s vodou setkávali jako s životní potřebou, jako se základním prvkem prostředí, ve kterém žili, ale i jako s nezkrotným živlem. Postupně se naučili vodu využívat, chránit se před jejími ničivými účinky a také ovlivňovat její přírodní stav.“¹

Voda je surovinou, kterou lidstvo potřebuje v podobě pitné vody, ale i jako nezbytnou součást širokého spektra oborů a činností. O její významnosti svědčí právní úprava vodohospodářských poměrů již v období starověkého Egypta a Číny. Pokud vzkvétalo a prosperovalo vodní hospodářství, vzkvétaly a rozvíjely se i kultury těchto států. Když došlo k úpadku vodního hospodářství v těchto státech, začala upadat i kultura těchto státních útvarů. Přístupy k vodě byly často i příčinou válek, jak jsme prakticky dodnes svědky v oblasti středního východu, v povodí řek Eufratu a Tigridu, i v jiných oblastech. Zákony stanovily vlastníkům pozemků řadu povinností, např. povinnost údržby a dále také nezbytná omezení.

V našich zemích se ve velké míře rozvinulo i využití vod stojatých a povrchových. Zejména v oblasti jižních Čech došlo právě díky zakládání rybníků k efektivnímu zúročení mokřadů, které nebyly vhodné k zemědělskému využití. Rybníky, ač nákladné na vybudování, dokázaly snadno vrátit vložené náklady díky své výnosnosti.

Současné statistiky uvádí, že na Zemi žije 7 miliard lidí (ještě o 200 let dříve pouhých 800 milionů) a za tuto dobu lidstvo dosáhlo zvýšení materiální kvality života. Umožnila to zejména (nikoli však pouze) schopnost využívání zdrojů poskytovaných přírodou (a lidstvo využívá téměř polovinu dostupných zdrojů vody). Naše doba je označována pojmem antropocén – nové geologické období, kdy rozhodující přírodní silou se stal člověk.²

Země bývá často označována jako „planeta vody“. Voda je základním činitelem, který umožnil vznik života a jeho další rozvoj. Má zvláštní fyzikální i chemické vlastnosti. Je schopna rozpustit řadu látek, slouží jako transparentní prostředí a je

---

¹ BROŽA, Vojtěch a kol. *Přehrady Čech, Moravy a Slezska*. Vyd. 1. Liberec: Knihy 555, 2005. s 5. ISBN 80-86660-11-7.

² MÜLLER, Michael a Paul J CRUTZEN. *Das Ende des blauen Planeten?: der Klimakollaps: Gefahren und Auswege*. München: C.H. Beck, 1989, 270 s. ISBN 3-406-33140-8.

důležitou složkou všech živých tkání. Více než 3 miliardy let se pozemský život vyskytoval téměř výhradně ve vodě – živí tvorové kolonizovali souše až před přibližně 400 miliony let.³

Více než 97 % vody tvoří vody ve světových oceánech (jde o vody pro člověka do značné míry nepoužitelné – odsolování mořské vody se ukázalo jako finančně a technologicky náročné) a lidstvu jsou k dispozici tedy zbývající 3 % sladkých vod. Z tohoto objemu sladkých vod jsou přitom 2/3 vázány ve věčném sněhu a ledu.⁴ Pozornost veřejnosti se tak zaměřuje na tzv. modré vody. Jde o vody v řekách, jezerech, přehradách a jiných zdrojích (termín však výslovně neuvádí rybníky).⁵

V rámci využívání vody lidmi dochází k modifikaci vodního režimu. Budují se vodní kanály, upravují vodní toky, dochází k odvodňování půdy, k jejímu zavlažování a tyto zásahy nelze vždy označit pouze za pozitivní.

Proto bychom měli brát zřetel na zajištění optimální a efektivní koncepce vodního hospodářství. Tedy pokusit se hledat a nalézat optimální vztahy mezi dílčími funkcemi vody, které bezprostředně ovlivňují život v krajině a těmi, které člověk vědomě, nebo zatím z neznalosti ovlivňuje.

---

³ MOLDAN, Bedřich. *Podmaněná planeta*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, 419 s. ISBN 978-80-246-1580-6.

⁴ LÖW, Jiří a Igor MÍCHAL. *Krajinný ráz*. Vyd. 1. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003, 552 s. ISBN 80-86386-27-9.

⁵ MÜLLER, Michael a Paul J CRUTZEN. *Das Ende des blauen Planeten?: der Klimakollaps: Gefahren und Auswege*. München: C.H. Beck, 1989, 270 s. ISBN 3-406-33140-8.

2. Vymezení základních pojmů

Dva základní a pro tuto práci zásadní pojmy, které je třeba vymezit, jsou rybník a malá vodní nádrž. Oba výše uvedené pojmy vymezuje jednak zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a dále zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů (dále jen zákon o rybářství).

Vymezení pojmů je v zákoně o vodách upraveno v § 2 následně:

- **vodní útvar** - je významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí charakterizované společnou formou jejich výskytu nebo společnými vlastnostmi vod a znaky hydrologického režimu. Vodní útvary se člení na útvary povrchových vod a útvary podzemních vod.
- **útvary povrchové vody** – je soustředění povrchové vody v určitém prostředí, například v jezu, ve vodní nádrži nebo v korytě vodního toku.
- **umělý vodní útvar** – je vodní útvar povrchové vody, který má v důsledku lidské činnosti podstatně změněný charakter.

Zákon o vodách (vodní zákon) a zákon o rybářství obsahuje následující vymezení pojmů:

- **rybník** – je vodní nádrž určenou především k chovu ryb. Je také ale vodní nádrž, ve které lze regulovat vodní hladinu, včetně možnosti jejího vypouštění a vzdouvání. Je tvořen hrází, nádrží a dalšími technickými zařízeními. Takto je pojem rybník vymezen v § 2 písm. c) zákona o rybářství, přičemž nás odkazuje na § 55 odst. 1 zákona o vodách (dále jen vodní zákon), kde je vymezen pojem vodního díla, jako stavba sloužící mj. ke vzdouvání a zadržování vod. Toto ustanovení poskytuje jisté hlavní vymezení, přičemž § 2 písm. c) toto vymezení rozšiřuje a upřesňuje právě pro pojem rybník.
- **malá vodní nádrž** – je pak, dle § 2 písm. n) zákona o rybářství, nádrž se sypanou hrází, jejíž objem po hladinu ovladatelného prostoru není větší než 2 000 000 m³ a jejíž největší hloubka nepřesahuje 9m.

Pokud tedy vyjdu ze shora uvedených definic, je rybník vodním útvarem povrchové vody. Jde o malou vodní nádrž, která je uměle vybudovaná,

vypustitelná a sloužící k chovu ryb. Neplní však jen rybochovnou funkci, ale plní i další, neméně důležité funkce. Zejména pak funkci vodohospodářskou, ekologickou, klimatickou a krajínotvornou.

3. Vývoj právního režimu rybníků na území České republiky

České země jsou územím s dlouholetou tradicí a zkušeností v oblasti rybníkářství. Dochované prameny zmiňují, že již ve 12. století byl vybudován nejstarší rybník na našem území. Rybníkářství je jedním z nejstarších zdrojů lidské obživy. Ve světě jde o pojem spojovaný zejména s rybníkářstvím mořským, a byť tvoří sladkovodní rybníkářství v celosvětovém objemu menší část produkce, je zřejmě neméně významné. Je spojeno s výhodou stabilní, cílevědomé a soustavné péče, které je schopen jedinec ovlivnit a zajistit jeho udržitelnost. Nesporným kladem je i nevyčerpatelnost akvakulturního chovu.

K rozmachu a největší výstavbě rybníků docházelo v 16. století. V této době za zdokonalení a výstavbou celých rybníčních soustav na Třeboňsku stál rod Rožmberků.⁶ Prvním významným rybníkářem byl Štěpánek Netolický a jeho zásluhou započala reorganizace třeboňské rybníkářské soustavy.⁷ Velkou reorganizaci pak dokončil další z významných českých rybníkářů Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan. Jeho rybníky jsou označovány jako gigantické, po technické stránce velice ceněné, ale pro svou hloubku ne tolik výnosné jako rybníky jeho předchůdce Štěpánka Netolického. Významní rybníkáři byli však i na Pardubicku.

3. 1. Rané období právního režimu rybníků

V ranném období na území Českých zemí neexistovala speciální úprava vodního hospodářství. Obecně platila zásada Římského práva „ad usum publicum“, tedy zásada veřejnosti tekoucích vod. Z právního hlediska je důležitým dělení na vody veřejné a soukromé. Toto členění je známé již od dob nejstarších. Rozlišení mělo zásadní vliv na užívání vod.⁸ Zcela výjimečně pak docházelo k úpravě soukromoprávními prostředky.

Ve středověku rozhodoval o vlastnictví vod panovník a až Vladislavské zřízení zemské v roce 1500 zakotvilo, že splavné řeky jsou předmětem obecného užívání.

---

⁶ KUBŮ, Naděžda. *České země v době renesance*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1994, 62 s. ISBN 80-00-00108-x.

⁷ AUGUSTA, Pavel. *Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*. Prachatice: Rovina, 1992, 411 s.

⁸ Svazek, V., U až Ž. *Slovník veřejného práva československého*. původní vyd. Praha: Eurolex, 2000, s. 199, ISBN 80-902752-9

Obnovené zřízení zemské pak v roce 1627 rozšířilo obecné užívání na všechny řeky. Dvorským dekretem se v roce 1776 staly splavné řeky vlastnictvím státu. Veškerá právní úprava se však pohybuje pouze v obecné rovině, pro podrobnější problematiku bylo využíváno tzv. mlýnských řádů, vydávaných pro každou zemi. Až v roce 1811 byl vydán Všeobecný občanský zákoník, ve kterém došlo k úpravě základní problematiky vodního práva. V § 287 došlo k vymezení veletoků a řek, které jsou považovány za veřejný statek. §§ 340 – 343 hovoří mj. i o stavbě vodních děl a to v souvislosti s ohrožením, resp. ochranou práv držitele nemovité věci nebo věcného práva. Následně § 407 - 413 upravuje vlastnické vztahy vzniklé přírůstkem, kdy je upraveno nabývání vlastnictví přírůstkem u ostrovů vzniklých uprostřed vod, u opouštěných řečišť, strží nebo naplavených zemí.

Zvláštní užívání vod bylo upraveno ve Všeobecném mlýnském řádu z roku 1814, který stanovil, že nakládání s vodami povoluje stát, nikoli vlastník pozemku. Pro vodní stavby byla vydána řada dvorských dekretů, byly vydány plavební řády, řády o říční policii apod.

Opravdu kvalitní právní nástroje se pak v zemích Koruny české i v celém Rakousku-Uhersku objevily v průběhu 19. století. V roce 1869 spatřil světlo světa tzv. Rámcový říšský zákon vodní č. 93/1869 říšský vodní zákon, na který vzápětí navázaly zemské vodní zákony, vydané jednotlivými zemskými sněmy. Šlo o:

- vodní zákon č. 71/1870 pro České země,
- zákon č. 65/1870 pro Slezsko a
- dále zákon č. 31/1870, o používání vod a ochraně před nimi.⁹

Jak vyplývá z výše uvedených předpisů, existovalo oddělené zákonodárství pro Rakouské země a země Uherka (rozdělení vycházelo také z odlišných principů a odlišného zákonodárství). Právo pro Rakouskou část vycházelo spíše z německého zákonodárství, Uherské země čerpaly spíše ze zákonů Románských států.¹⁰

---

⁹ KLIKOVÁ, Alena. *Vodní právo* [online]. Brno, 2008 [cit. 31. 3. 2014]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/7929/pravf_d/

¹⁰ KLIKOVÁ, 2008, op. cit. s. 12.

3. 2. Právní úprava v době Rakouska-Uherska

Vodní zákon č. 93/1869 ř. z., je prvním uceleným vodohospodářským předpisem. S ohledem na jeho působnost byly přijaty podrobnější zemské vodní zákony. Pro Čechy český zemský vodní zákon č. 71/1870, zvláštní pak pro Moravu (vodní zákon č. 65/1870) a Slezsko (vodní zákon č. 51/1870). Český zemský vodní zákon v § 4 písm. c) za předmět soukromého vlastnictví považuje:

- vody zavřené ve studních, rybnících, cisternách nebo jiných nádržkách na jeho pozemku se nacházejících, anebo v kanálech, trubách atd. k jeho potřebám soukromým od něho založených.

Jde o vody náležející vlastníku pozemku za předpokladu, že vlastnictví vlastníka pozemku neodporují jiná nabytá práva.

Užívání soukromých vod upravuje § 10, z něhož vyplývá, že vlastník vody má možnost nakládat s vodou ke svým potřebám a potřebám jiných dle své vůle. Toto právo však může být omezeno právem někoho jiného k této vodě. Pokud však nebyla soukromá tekoucí voda vlastníkem využívána, mohl správní úřad za náhradu postoupit vlastnictví vody někomu jinému (§ 28). Úřad měl také možnost vlastnické právo odejmout. § 16 pak přiznává každému při užívání soukromých řek a potoků obdobná práva, jaká jsou zákonem garantována u veřejných vod, za předpokladu, že k využívání těchto práv dochází na místech, kde je povolen přístup k vodě. § 17 a následně pak podrobně upravuje problematiku nakládání se soukromými vodami, povolení k odběru nebo postup při zvýšené hladině vod. Zákon upravuje i užití veřejných vod k soukromým potřebám, ve smyslu přivádění veřejné vody do soukromých rybníků nebo vodovodů.¹¹

Uvedená právní úprava byla platná až do roku 1942, kdy vládním nařízením č. 305/1942 Sb., ze dne 7. 8. 1942 došlo k rozšíření platnosti českého zemského vodního zákona z r. 1870 na celé území Čech, Moravy a bývalého Slezska.

3. 3. Právní režim rybníků po únoru 1948

Nové první úpravy se vodní právo dočkalo až v roce 1955, kdy byl přijat nový zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství. Sjednotil do té doby rozdílnou právní úpravu (Slovensko se řídilo Uherskými právními předpisy), ale v jeho textu byly zohledněny i nové společenskoekonomické poměry, které nastaly po únoru

¹¹ „Pokud se tím neporušují meze obecného užívání, může býti na veřejném statku nabýváno soukromých práv.“ jak uvádí Gl. U. 15.177

1948. Státní správu vodního hospodářství zajišťovalo Ministerstvo lesního a vodního hospodářství a Národní výbory jako orgány státní správy na úrovni obcí, měst, městských obvodů, okresů a krajů. Vlastnická práva k vodním dílům a tokům byla převáděna do vlastnictví státu a veškeré vody měly sloužit hospodářským a společenským potřebám (soukromé vlastnictví bylo zásadně omezeno). Bylo tedy možné téměř neomezené vyvlastnění v zájmu činností tímto zákonem upravených v případě, že by nebyla uzavřena dohoda o výkupu nebo užívání stavby. Dosavadní vodní družstva byla zrušena a jejich majetek byl převeden na stát. Po vypořádání závazků zrušených vodních družstev byla přijata další nařízení. Velmi patrná byla v tomto zákoně existence centrálního plánování a celková snaha o regulaci hospodaření s vodními zdroji.

Zákon o vodním hospodářství č. 11/1955 Sb., byl pro řadu nedostatků novelizován již v roce 1959, ale platil a byl užíván až do roku 1973, kdy byl zrušen novým vodním zákonem č. 138/1973 Sb, o vodách. Díky tomuto zákonu došlo k vymezení pojmu vodního toku, byl stanoven způsob jeho označení a evidence. Vymezení zaznamenal i pojem vodních děl a nově zavedena byla ochranná pásma. Vůbec poprvé bylo zakotveno, že vodní toky spravují vodohospodářské úřady, které jsou řízeny ústředním vodohospodářským úřadem. V době, kdy nabyl účinnosti zákon č. 138/1973 Sb., o vodách, byla platná a účinná Ústava z roku 1960 (konkrétně tedy zákon č. 100/1960 Sb., ústavní zákon), který v čl. 8 hovoří o dvou základních formách vlastnictví (státním vlastnictví a družstevním vlastnictví). A nejenom vodní toky se tak staly státním vlastnictvím (zákon v tomto svém ustanovení pracuje s demonstrativním výčtem). Podzemní vody byly považovány za součást pozemků (což však pro vlastníka pozemku neznamenal možnost volného nakládání s nimi). Právo vyvlastňovat bylo zachováno, ale teď již za taxativně stanovených podmínek. Rybník, vymezen jako vodní dílo, nebyl považován za samostatnou věc, se kterou by bylo možné nakládat odděleně od pozemků tvořících jeho dno a břehy.¹²

---

¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1192/97. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/2Cdon1192/97>

3.4. Právní režim rybníků v současnosti na území České republiky

Změna společenských poměrů po listopadu 1989 způsobila, že dosavadní právní úprava nevyhovovala nově vytvořenému demokratickému zřízení. Novely se vodní zákon dočkal v roce 2001, kdy vešel v platnost zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon (s účinností od 1. 1. 2002), který měl zajistit řešení vlastnických vztahů, naplnění veřejného zájmu a zabezpečit vodní zdroje pro budoucí generace. Zákon, jehož příprava probíhala od roku 1994 a jeho přijetí urychlila příprava České republiky na vstup do Evropské unie, se stal důležitým pramenem práva v oblasti péče o vodní zdroje, jejich ochranu a využívání (vychází mimo jiné ze základních ustanovení Ústavy České republiky, Listiny základních práv a svobod a konceptů rámcové směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES).

Přestože nedošlo k nějaké celkové změně dosavadní koncepce právní úpravy, zákon doznal několik podstatných změn. Voda, nacházející se v přírodním prostředí, již není předmětem vlastnického práva, ale předmětem vlastnického práva se stává až po odebrání z přírodního zdroje.

4. Objekt právních vztahů

Za objekt právního vztahu jsou obecně považovány věci, výsledky tvůrčí lidské činnosti, hodnoty lidské osobnosti, hmotné předměty, které nejsou živými tkáněmi a chování spolu s výsledky tohoto chování, vůči nimž oprávněné subjekty vstupují do právních vztahů a nehmotné věci.¹³

Vymezení objektu právního vztahu v souvislosti s rybníkem, je v současné právní úpravě nejednoznačné a nelze, ani na základě judikatury, určit, co přesně je předmětem právních vztahů.

Zásadní otázkou, se kterou se v současné době a za platných právních předpisů snaží soudy ve vztahu k objektu právních vztahů vypořádat je, zda je rybník samostatnou věcí nebo je součástí pozemku a zda stavba hráze je samostatným předmětem občanskoprávních vztahů (věcí) nebo zda je součástí pozemku, na kterém byla zřízena.

Z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu vyplývá, že: „*Rybník jako celek představovaný pozemky a zařízeními, která jsou jeho součástí či příslušenstvím a slouží k provozu rybníka, může být předmětem občanskoprávních vztahů*“.¹⁴

Rybník tedy nemůže být samostatným objektem občanskoprávních vztahů, se kterým by mohlo být samostatně nakládáno (nelze jej oddělit od pozemku, který tvoří jeho dno a břehy).¹⁵ Stejně, jako nemůže být samostatným předmětem občanskoprávního vztahu hráz, která je součástí rybníka. Funkčního opodstatnění může rybník dosáhnout pouze jako celek, nikoli jen díky jeho dílčím částem. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník v § 120 odst. 2 uváděl, že: „*Stavba není součástí pozemku*“. Nevymezuje však, co stavbou je. Ve sféře soukromoprávní nelze použít pojem stavby, jak je vymezen zákonem č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavební řádu (dále jen stavební zákon). Dle něj jsou za stavbu považována veškerá stavební díla bez ohledu na jejich technické provedení, účel a dobu trvání. Proto Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1221/2002 dospěl k následujícímu závěru: „*Pokud občanskoprávní předpisy, konkrétně tedy*

¹³ HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 204-205 s. ISBN 978-80-7380-104-5.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2006, sp. zn., 22 Cdo 1118/2005. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: [http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=\[spzn1\]%20%3D%2022%20AND%20\[spzn2\]%3DCdo%20AND%20\[spzn3\]%3D1118%20AND%20\[spzn4\]%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=[spzn1]%20%3D%2022%20AND%20[spzn2]%3DCdo%20AND%20[spzn3]%3D1118%20AND%20[spzn4]%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

¹⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. II. ÚS 1031/12: *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Results.aspx>

§ 120 odst. 2 občanského zákoníku používají pojem stavba, nelze obsah tohoto pojmu vykládat jen podle stavebních předpisů.“ Stavební předpisy chápou pojem stavba dynamicky, tedy jako činnost, popřípadě soubor činností, směřujících k uskutečnění díla. Naopak pro účely občanského práva je pojem stavba nutno vykládat staticky, jako výsledek určité stavební činnosti, který je způsobilý být předmětem občanskoprávních vztahů.¹⁶ Podle Nejvyššího soudu je: „*Stavba, která není věcí podle § 119 ObčZ, je součástí pozemku a vlastnictví k ní nabývá vlastník pozemku přírůstkem. Pokud je tedy stavba výsledkem stavební činnosti, je zpravidla též stavbou podle občanského práva a je samostatnou věcí. V některých případech však stavbu nelze fakticky ani hospodářsky oddělit od pozemku, na kterém je zřízena, a stavba tak s tímto pozemkem splývá, je jeho součástí a tvoří s ním jednu věc (např. parkoviště, lom, meliorační zařízení, pozemní komunikace apod.). V některých mezních případech nelze stanovit jednoznačné hledisko pro určení, kdy půjde o samostatnou věc, a kdy o součást pozemku.*“¹⁷ Významným hlediskem je, zda lze vymezit, kde končí pozemek a kde začíná stavba; pokud takové vymezení možné není, půjde zpravidla o součást pozemku.“ Zákon však nevymezuje, co to je hráz rybníka. Podle § 4 odst. 1 zákona č. 102/1963 Sb., o rybářství, se rybníkem se pro účely tohoto zákona rozumí: „*Uměle vytvořené vodohospodářské dílo určené především k chovu ryb s přírodním dnem a s technickou vybaveností nutnou k regulaci vodní hladiny. Rybník je tvořen hrází a pozemkem, na kterém je hráz postavena, a dalšími technickými doplňky, přítokovou částí, odpadem, zatopenými pozemky na úroveň hladiny vody při návrhovém průtoku, popřípadě obvodovou stokou.*“ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách hráz označil v § 55 odst. 1 písm. a) za vodní dílo, z tohoto však nelze usuzovat, že jde o samostatnou stavbu právě ve smyslu soukromého práva. Rybníční hráz je stavba vybudovaná k zadržení vody v průtočném rybníku. Je stavěna z nepropustného materiálu, utěsněná, odolná vůči tlaku vody. Návodní svahy se zpevňují kamennou dlažbou, betonovými prefabrikáty, u menších rybníků plůtky, vzdušné svahy zatravněním. K rybníku patří též vypouštěcí

---

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 1. 1997, sp. zn., 3 Cdon 265/96. In: Právní rozhledy č. 6/1997

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 2003, sp. zn., 22 Cdo 1121/2002. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: [http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=\[spzn1\]%20%3D%2022%20AND%20\[spzn2\]%3DCdo%20AND%20\[spzn3\]%3D1221%20AND%20\[spzn4\]%3D2002&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=[spzn1]%20%3D%2022%20AND%20[spzn2]%3DCdo%20AND%20[spzn3]%3D1221%20AND%20[spzn4]%3D2002&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

zařízení.¹⁸ V případě hráze rybníka je významný způsob jejího stavebního provedení, tzn. zda jde převážně o hráz vzniklou navršením zeminy, která plynule přechází v pozemek pod ní ležící, nebo zda převažují stavební materiály (beton apod.), které tvoří samostatnou stavbu na pozemku. Nelze tedy učinit obecný závěr. Vždy bude třeba vycházet ze stavebního provedení hráze, dále určit, kde končí pozemek a začíná samotná hráz. Tedy určit, zda lze vymezit a oddělit vlastnictví vlastníka pozemku a vlastníka hráze.

Další rozhodnutí Nejvyššího soudu označuje rybník za věc soubornou. Tedy věc: „*kteřá je tvořena více samostatnými věcmi v jejich vzájemném funkčním a fyzickém propojení....*“.¹⁹

Ve vztahu rybníka a pozemku, na kterém se rybník nachází, bude rozhodující, zda lze vymezit, kde končí pozemek a začíná stavba. Pokud nebude takovéto vymezení možné, považuje rybník Nejvyšší soud ve svém judikátu Cdo 1121/2008 jako součást pozemku. Vlastníky pozemků pak Nejvyšší soud považuje za spoluvlastníky rybníka, přičemž hospodařit může ten, kdo k tomu má veřejnoprávní oprávnění.²⁰ Jak Nejvyšší soud v dalším svém judikátu sp. zn. 22 Cdo 1121/2008 uvádí: „*Jsou-li věci, tvořící dle § 2 písm. c) zákona č. 99/2004 Sb., zákon o rybníkářství, rybník v individuálním vlastnictví více osob, je na jejich vzájemné vztahy třeba aplikovat přiměřeně ustanovení občanského zákoníku o podílovém spoluvlastnictví.*“

Ústavní soud pak v jednom ze svých rozhodnutí zp. sn. III. ÚS 529/05 cituje a aprobuje rozsudek Nejvyššího soudu, kdy uvádí, že: „*.....stavbu rybníka nelze oddělit od pozemku.....rybník tedy nemůže být samostatnou věcí, se kterou by mohlo být samostatně nakládáno...*“.²⁰ Ve svém pozdějším rozhodnutí však Ústavní soud odmítl vyjádřit své stanovisko k rozdílnému názoru Nejvyššího soudu, který dospěl k názoru, že pozemek je součástí rybníka a Nejvyššího správního soudu,

---

¹⁸ *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996-, 3 sv. 735 s. ISBN 80-85841-17-7.

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2003, sp. zn., 22 Cdo 234/2003. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/194817F2D4174B93C1257A4E0067BED3?openDocument&Highlight=0,

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2012, sp. zn., 22 Cdo 3172/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/88DB33D0247643DDC1257AC2003C11DB?openDocument&Highlight=0,

který zastával názor, že rybník je samostatnou stavbou.²¹ K otázce, zda i hráz rybníka, může být samostatným předmětem občanskoprávních vztahů, Ústavní soud uvádí, že rozhodující skutečností bude konstrukce předmětné hráze (viz výše).

Lze tedy shrnout, že většinový názor, ke kterému se soudy ve své judikatuře přiklání, považuje rybník za součást pozemku. Pokud však dochází k aplikaci tohoto názoru, že rybník je součástí pozemku, z mého pohledu bude problém v určení subjektu, který bude zajišťovat hospodaření na rybníce. Celá situace kolem rybníka se tudíž stává ještě složitější ve vzájemném vymezení povinností. Myšlenka podílového spoluvlastnictví (jak s ním pracoval Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 22 Cdo 1121/2008) se tak zdá v současné době nejideálnějším řešením. Jediný problém bych viděla ve vztahu poměru práv vlastníka hráze, vlastníka pozemku a subjektu, kterému náleží právo nakládání s vodami.

Změna nastala přijetím zákona č. 89/2012, Sb., dále jen nový občanský zákoník, který stanovil, že: „*Součástí pozemku je prostor nad povrchem i pod povrchem stavby zřízené na pozemku a jiná zařízení (dále jen „stavba“).*...“.

Jako jednoznačné řešení bych viděla ve výslovném určení rybníka jako samostatné věci v připravované novele zákona.

---

²¹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 21. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 748/11: *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Results.aspx>

5. Kategorizace rybníků a malých vodních nádrží

Rybníky a malé vodní nádrže jsou neodmyslitelnou součástí naší kulturní krajiny. Významně se podílejí na zlepšení kvality vody v povodí, ochraně před velkými vodami a mají mimořádný význam jako základní zdroj vody v oblastech s malými vodními toky a řídkou hydrografickou sítí. Uspořádání a vybavení rybníků a malých vodních nádrží je značně rozdílné a právě tomu odpovídá i vybavení příslušnými jednoduchými objekty, využívajícími ke stavbě přírodní materiály. Při pečlivém začlenění do krajiny patří rybníky a malé vodní nádrže k velmi důležitým krajinnotvorným prvkům a jsou důležitou součástí biocenter, refugii pro živočichy a rostliny a výrazně ovlivňují hydrologické poměry v krajině i krajinný ráz.

Pojmy rybníky a malé vodní nádrže jsou označovány umělé nádrže o menší hloubce vody, menším objemu a zatopené ploše, které slouží různým potřebám národního hospodářství. ČSN 75 2410 „Malé vodní nádrže“ vymezuje jako:

- Objem nádrže po hladinu ovladatelného prostoru není větší než 2 mil.m³,
- největší hloubka nádrže (svislá vzdálenost od nejnižše položeného místa nádrže od maximální hladiny) nepřesahuje 9 m.

Malé vodní nádrže se dělí z hlediska:

- krajinně ekologického,
- provozně funkčního (účelového),
- podle tvaru,
- uspořádání apod..

Z hlediska funkčního se pak rybníky a malé vodní nádrže dělí na:

- zásobní,
- ochranné (retenční),
- stabilizační
- nádrže upravující vlastnosti vody (čisticí nádrže využívané v zemědělské krajině),
- rybochovné (rybníky),
- hospodářské,
- provozní,
- asanační,
- rekreační,

- krajínovorné
- a nádrže na ochranu biotopů apod.

Rozdělení malých vodních nádrží podle způsobu využití (funkce):

Zásobní nádrže se zásobním prostorem	Ochranné (retenční) nádrže
vodárenské (pro zásobování obcí)	suché retenční (poldry)
průmyslové (pro místní drobný průmysl)	retenční nádrže se zásobním prostorem
závlahové (zavlažování plodin)	protierozní (ochrana proti erozi)
energetické (pohon mlýnů, pil, malé VE)	dešťové různých typů
kompenzační a zálohové	vsakovací (infiltrační)
retardační a aktivizační	
Stabilizační nádrže	Rybochovné nádrže (rybníky)
chladicí	výtěrové a třecí rybníky
předehřívací pro závlahové aj. účely	plůdkové výtěžníky
usazovací na zachycování splavenin	výtěžníky
aerobní biologické k čištění odpad. vod	komorové rybníky
anaerobní biologické k čištění odpad. vod	hlavní rybníky
dočišťovací biologické (rybníky)	speciální komory
Hospodářské nádrže	sádky
protipožární	karanténní rybníky
pro chov drůbeže	Speciální účelové nádrže
pro pěstování vodních rostlin	recirkulační
napájecí a plavicí	vyrovnávací
výtopové zdrže	přečerpávací

Asanační nádrže	rozdělovací
záchytné	splavovací (klauzury)
skladovací na vodu	závlahové vodojemy
otevřené vyhnívací na kal	Rekreační nádrže
rekultivační	přírodní koupaliště
skladovací laguny	pro plavání a vodní sporty
Nádrže krajinnotvorné v obytné zástavbě	Nádrže na ochranu biotopů apod.
hydromeliorační	vodních a mokřadních rostlin
okrasné	vodních a mokřadních živočichů
návesní rybníčky	mokřadů a rašelinišť

Existuje řada dalších kritérií členění. Rybníky je možné dělit podle polohy (na rybníky v pramenných oblastech, vysočinách nebo nížinách). Podle začlenění do přírodního prostředí (rybníky návesní, polní, luční, lesní). Podle druhu chovaných ryb (kaprové – teplovodní nebo pstruhové - studenovodní). Podle způsobu napájení vodou (pramenité, nebeské - zásobené rozptýleným povrchovým přítokem, potoční, říční - zásobené soustředěným povrchovým přítokem). Podle umístění vzhledem k vodnímu zdroji pak na rybníky průtočné a neprůtočné (boční, břehové aj., do kterých se přivádí voda kanály (náhony, přívodními stokami).²²

²² TLAPÁK, Václav a Jaroslav HERYNEK. *Malé vodní nádrže*. Vyd. 1. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2002, 200 s. ISBN 80-7157-635-2.

6. Uzavřená voda

Zákon o rybářství v § 2 písm. g) považuje za uzavřenou vodu: „*Vodní útvar²³ povrchových vod, který není volně spojen s přítokem nebo odtokem...*“.

V pochybnostech o existenci či neexistenci uzavřené vody rozhoduje (jak je tomu u vodních toků v § 43 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon) vodoprávní úřad. Společným jmenovatelem obou je pouze skutečnost, že jde o útvar povrchových vod.

Nejvyšší správní soud České republiky ve svém rozsudku 1 As 11/2006 ze dne 26. 9. 2007 konstatoval, že: „*Při rozhodování o vyhlášení rybářského revíru dle § 4 odst. 3 písm. b) zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, je posouzení otázky „uzavřené vody“ výlučně kompetencí rybářského orgánu. Nejde o otázku, která by měla být řešena ve vodoprávním řízení v režimu zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).*“

Pokud tedy vycházíme ze zákonného vymezení uzavřené vody, lze dovodit, že uzavřenou vodou mohou být rybníky neprůtočné a také tzv. nebeské rybníky (napájené pouze dešťovou vodou).

---

²³ Vodní útvar vymezuje zákon č. 254/2001 Sb., o vodách v § 2 odst. 3

7. Majetkoprávní vztahy

7. 1. Vlastník rybníka

Slovní spojení vlastnictví rybníka je užíváno v mnoha publikacích, internetových člancích a diskuzích. Nejenom tyto zdroje však tohoto spojení využívají, ale s pojmem pracuje i zákon, např. zákon o rybářství v § 4 odst. 3 písm. a). Otázka, která se přirozeně nabízí je: „Kdo je tedy vlastníkem rybníka?“

Ve vztahu k rybníku se můžeme (a u většiny rybníků tomu tak v praxi i je) setkat s několika „vlastníky“. Může se jednat o několik vlastníků zatopených pozemků, vlastníka pozemku pod hrází, vlastníka hráze jako stavby samotné a další osobou bude ten, komu na zákl. veřejnoprávních oprávnění náleží např. právo nakládat s vodami nebo právo vodohospodářské správy). Následně se pak všechny tyto subjekty, které mají většinou protichůdné zájmy, se střetávají se svými právy.

V odpovědi na výše uvedenou otázku: „Kdo je vlastníkem rybníka?“ lze uvést, že ve smyslu občanskoprávním, není rybník samostatnou věcí.²⁴ Tedy takovou, se kterou by mohlo být nakládáno odděleně od pozemků tvořících jeho dno a břeh. Tento postup lze uplatnit i obráceně, tedy že s pozemky tvořícími dno rybníka nelze nakládat bez toho, aniž by bylo nakládáno i s rybníkem. Toto pravidlo se však dle Ústavního soudu neuplatní, má-li zvláštní právní předpis jiné vymezení rybníka pro určitý okruh právních vztahů.²⁵ Jak je například uvedeno v zákoně o rybářství v § 2 písm. c). Vlastníci pozemků tedy budou povinni strpět umístění rybníka na svých pozemcích, jak vyplývá z ustavení § 43 odst. 4, § 44 odst. 1 a § 55 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách. Co však ze zákona nevyplývá, je právo provozovat na předmětném rybníku právo rybníkářství, které upravuje zákon o rybářství. Lze však dovést, že k výkonu rybníkářského práva bude oprávněn vlastník rybníka, tedy rybníka tak, jak ho vymezuje § 2 písm. c) zákona o rybářství.

---

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1118/2005. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3F91AA9C39E8DB26C1257A4E00672089?openDocument&Highlight=0,

²⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. I. ÚS 375/01: *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Results.aspx>

7. 2. Vztah vlastnictví zatopených pozemků k vlastnictví rybníka

Jelikož se v současné době platný zákon o rybníkářství o pozemcích jako součásti rybníka nezmiňuje, je třeba pro výklad a vymezení vztahu vlastnictví zatopených pozemků k vlastnictvím rybníka použít pojmů zákonem vyslovených. Zákon o rybníkářství (definice výslovně platí právě jen v rámci tohoto zákona) uvádí, že: „*Rybník je tvořen hrází, nádrží a dalšími technickými zařízeními.*“²⁶ Dále již však nspecifikuje, co se nádrží rozumí. Ve smyslu vodního zákona, konkrétně ustanovení § 55 odst. 1, je vodní nádrž vodním dílem, které slouží ke vzdouvání a zadržování vody. S ohledem na tuto skutečnost nelze ztotožnit vodní nádrž pouze se samotnou vodou, k jejímuž zadržování má nádrž sloužit. Vodní nádrž si dále nelze představit bez dna, které je nutně tvořeno právě pozemky. Vezmu-li v potaz i skutečnost, že v evidenci katastru nemovitostí se pozemek, na kterém se nachází voda, eviduje jako parcela²⁷ (tato vyhláška také v příloze č. 1 označuje za vodní plochu: „*Pozemek, na kterém je koryto vodní nádrže*“), nelze tvrdit, že by pozemek podle takového výkladu nebyl součástí rybníka ve smyslu zákona o rybníkářství.

Je proto v pořádku, rozumět a zahrnout pod pojem nádrž (ve smyslu § 2 písm. c) zákona o rybníkářství) i zatopené pozemky. Jak konstatuje Nejvyšší soud: „*Takový výklad odpovídá nejen obvyklému chápání tohoto pojmu (nelze si představit nádrž bez materiálního základu, umožňujícího zadržování vody), ale také vylučuje i problémy spojené s definicí rybníční nádrže jako objektu bez pozemků (pak by patrně mohlo jít jen o zadržovanou vodu). Zejména však jde o výklad ústavně konformní, vylučující možnosti, že by mělo ze zákona dojít k omezení vlastnického práva vlastníka zatopených pozemků bez jasně definovaného veřejného zájmu na tomto postupu a také bez stanovení náhrady.*“²⁸ Vlastník pozemku tak nemůže být vyloučen z podílu na vlastnictví rybníka a je-li rybník (tedy jeho hráz, nádrž včetně zatopených pozemků a technické zařízení) ve vlastnictví více osob, je třeba aplikovat přiměřeně ustanovení o podílovém spoluvlastnictví dle občanského zákoníku.

²⁶ § 2 písm. c) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybochovných zdrojů a o změně některých zákonů

²⁷ § 4 odst. 4 písm. a) vyhl. č. 26/2007 Sb., kterou se provádí katastrální zákon č. 265/1992 Sb.

²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1121/2008. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/EAC7BF2A58321002C1257A4E006724B1?openDocument&Highlight=0,

7. 3. Vlastnictví hráze rybníka

Občanský zákoník platný do 31. 12. 2013 v § 120 odst. 2 jednoznačně uváděl, že stavba není součástí pozemku. Co však stavbou může být rozuměno, již nevymezoval. Nejvyšší soud konstatoval ve svém Rozsudku ze dne 26. 8. 2003 sp. zn. 22 Cdo 1221/2002, že: *„Pro oblast občanského práva nelze použít vymezení stavby uvedené v § 139b odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen stavební zákon), podle kterého se za stavbu považují veškerá stavební díla bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, účel a dobu trvání, a to nejen proto, že toto vymezení je dáno jen pro účely stavebně-právní, ale též proto, že některé stavby, k jejichž provedení je třeba stavebního povolení, resp. ohlášení stavebního úřadu, netvoří věci v občanskoprávním smyslu.“* Podle Nejvyššího soudu stavební předpisy chápou pojem stavba dynamicky. Jde o soubor činností směřujících k danému výsledku. Pro účely občanskoprávní, je třeba stavbu chápat spíše staticky, tedy jako věc v právním smyslu a konkrétní výsledek činnosti. Stavba, která není věcí, je součástí pozemku a vlastnictví k ní nabývá vlastník pozemku přírůstkem. Dle § 55 odst. 1 písm. a) vodního zákona je hráz vodním dílem, nelze však automaticky označit i za stavbu ve smyslu občanskoprávním.

V některých případech však stavbu nelze fakticky ani hospodářsky od pozemků oddělit a s tímto pozemkem splývá. Význam tedy bude mít (a bude nutné hodnotit) samotné provedení této stavby (např. tedy, zda půjde o hráz rybníka vzniklou navršením zeminy, která plynule přechází v pozemek pod ní ležící nebo zda je hráz tvořena převážně materiály stavebními, jako je beton a tudíž tvoří samostatnou stavbu na pozemku), ale i skutečnost, zda lze oddělit vlastnictví vlastníka pozemku od vlastníka hráze. Pokud by nebylo možné jasně provést toto rozlišení, musí být hráz rybníka a pozemek, na kterém je hráz vybudována, považována za jedinou věc a jako celek bude brán i jako předmět občanskoprávních vztahů. Co tedy veřejnoprávní předpisy považují za stavbu, může být z pohledu občanského práva součástí pozemku.

8. Nakládání s vodami

Každé fyzické nebo právnické osobě, která nakládá s povrchovými nebo i podzemními vodami zákon ukládá základní obecné povinnosti, které je třeba dodržovat i při absenci výslovného uvedení v konkrétním povolení či jiném rozhodnutí vodoprávního úřadu. Jde nejenom o povinnost dbát ochrany podzemních a povrchových vod, ale zabezpečovat jejich hospodárné a účelné využívání. Jsou povinni zamezit znehodnocování jejich energetického potenciálu a zabránit porušování jiných veřejných zájmů, které jsou chráněny zvláštními právními předpisy.²⁹

Kdo pak tyto vody využívá k výrobním účelům, je za účelem splnění výše uvedených povinností povinen provádět ve výrobě účinné úpravy vedoucí k hospodárnému využívání vodních zdrojů a zohledňující nejlepší dostupné technologie.³⁰

Při provádění staveb je stavebníkům uloženo zajistit čištění či jiné vhodné zneškodňování odpadních vod z těchto staveb, ale také zajistit vsakování či zadržování a odvádění povrchových vod vzniklých dopadem atmosférických srážek na tyto stavby. Není možné stavbu povolit, aniž by byly splněny zákonem stanovené podmínky. „*Splnění těchto povinností musí stavebník nebo vlastník takové stavby prokázat vždy v řízení o jejím povolení, kolaudaci, změně stavby nebo změně jejího užívání příslušnému stavebnímu úřadu.*“³¹ Pokud by i přes nesplnění těchto podmínek, stavební úřad povolení vydal, půjde o povolení vadné, vydané v rozporu se zákonem a v rámci případného odvolacího či přezkumného řízení by bylo možné jeho zrušení.

Pouze povrchových vod se pak týká obecné nakládání s vodami (pro podzemní vody je vyžadováno povolení dle § 8 vodního zákona). Každému zákon umožňuje odebírat povrchovou vodu pro vlastní potřebu (není-li k tomu třeba zvláštního technického zařízení) a umožňuje např. i její užití k rekreaci (koupání, provozování vodních sportů či bruslení na zamrzlé vodní hladině). Z ustanovení tak vyplývá, že za obecné nakládání s vodami není možné považovat plavbu a užívání vod k rybářským účelům. Výkon těchto práv je každému umožněn i na

---

²⁹ § 5 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

³⁰ § 5 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

³¹ TUREČEK, Karel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb. s komentářem*. Praha: Soudy, 2002, 17 s. ISBN 80-902766-8-7

vodních dílech, jejichž vlastníkem je jiná osoba. Za případné škody vzniklé při výkonu těchto práv však nenesou odpovědnost ani vlastníci vodního díla či pozemku koryta a ani správce vodního toku.³²

K zachycování povrchových vod jednoduchými zařízeními³³ na jednotlivých pozemcích a stavbách nebo při změně přirozeného odtoku vod za účelem jejich ochrany před škodlivými účinky těchto vod není třeba získat povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu.³⁴

Při obecném nakládání s povrchovými vodami je dále nutné dbát na ochranu jakosti a zdravotní nezávadnosti vod, na zabránění příp. narušení přírodního prostředí (poškození břehů či zhoršení odtokových poměrů).³⁵ Pokud však k porušování těchto povinností dochází, je vodoprávní úřad oprávněn ve veřejném zájmu obecné nakládání s povrchovými vodami bez náhrady upravit, omezit i zakázat.³⁶

8. 1. Práva k vodám

Vodní zákon povrchové ani podzemní vody nepovažuje za předmět vlastnictví a nejsou ani součástí či příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují. Díky tomu došlo k oddělení povrchových a podzemních vod od pozemků a „*zatímco vody jsou až do okamžiku jejich odebrání věcí bez vlastníka, pozemky své vlastníky mají.*“³⁷

Vlastnické právo k povrchovým a podzemním vodám je zákonem vyloučeno nejen pro fyzické a právnické osoby, ale i pro stát. Vlastnictví u povrchových a podzemních vod je vyloučeno s ohledem na nemožnost dostatečného ovládnutí (vlastnictví je českým právním řádem chápáno jako svrchované právní panství osoby/vlastníka nad věcí/vlastnictvím v konkrétním smyslu), uchopení či vymezení těchto vod. Až voda odebraná z povrchových nebo podzemních vod je předmětem vlastnictví odběratele nebo toho subjektu, pro něhož byla odebrána.

„Zákon dále výslovně stanoví, že upravuje práva k těmto vodám; proto je například nutné získat právo k vodám samostatným povolením k nakládání

³² § 6 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

³³ Např. hráze a stružky, které nejsou vodními díly dle § 55 odst. 2 vodního zákona

³⁴ § 6 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

³⁵ § 6 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

³⁶ § 6 odst. 4 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

³⁷ PEKÁREK, Milan; PRŮCHOVÁ, Ivana. *Pozemkové právo*. Vyd. 2. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2004, 334 s. ISBN 80-210-3238-3.

*s povrchovými nebo podzemními vodami před nebo nejpozději současně se stavebním povolením k vodnímu dílu, které slouží pro odběr povrchové vody.*³⁸

Na problematiku vlastnictví vod však bylo vždy nahlíženo různě.

- prof. Randa

Voda může být předmětem občanskoprávních vztahů, pokud jde o vodu stojatou v pramenech, studních, kašnách a rybnících. Předmětem ale nemůže být voda tekoucí, protože je považována na *res omnium communis*. Vodotoky jsou považovány za statek veřejný, určený k všeobecnému užívání.³⁹

- Dr. Kindl

Naopak polemizuje s názory, že voda není považována za věc v právním slova smyslu nebo je považována za věc ničí. Pokud tedy něco není věcí (a není ani právem, což voda samozřejmě již pojmově být nemůže), pak to prostě a dobře v soukromém právu neexistuje. Není-li něco věcí v právním smyslu, pak to nemůže být v právním smyslu ani poškozeno, a nelze proto po nikom vymáhat náhradu škody (ostatně ji nemá kdo vymáhat, protože není vlastníka).⁴⁰

- Dr. Krecht

Dle něj naopak ten, kdo je oprávněný s vodou nakládat může v případě poškození požadovat náhradu škody.

S ohledem na výše zmíněné názory, lze souhlasit s názorem Dr. Krechta. Samotné právo nakládání s vodami má totiž majetkovou povahu v podobě náhrady za omezení nakládání s vodami. K názoru Dr. Kindla lze jen uvést, že nejspíše pramení z nepochopení § 3 odst. 1 vodního zákona, kdy voda v přírodním prostředí není předmětem vlastnictví, což ale neznamená, že by nebyla věcí. Je to *res omnium communis* jak správně definuje Dr. Randa.

8. 2. Vodní díla

Vodní díla vodní zákon v § 55 uvádí demonstrativním výčtem a lze tedy za vodní díla považovat i jiné stavby, které slouží účelům stanoveným tímto zákonem. U některých staveb pak lze pouze určitou část považovat za vodní dílo a pokud

---

³⁸ TUREČEK, Karel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb. s komentářem*. Praha: Soudy, 2002, 17 s. ISBN 80-902766-8-7

⁴⁰ KINDL, Milan. *Poznámka k vlastnictví vod*, Teoretický časopis pro otázky státu a práva, vydání č.2/1997

existuje pochybnost o tom, zda lze považovat stavbu za vodní dílo či nikoli, je k rozhodnutí o této skutečnosti příslušný vodoprávní úřad ve vodoprávním řízení. Zákon tedy pod pojmem „vodní díla“ rozumí: „*Stavby sloužící ke vzdouvání a zadržování vod, jejich umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným tímto zákonem.*“ Jde mimo jiné i o:

a) *přehrady, hráze, vodní nádrže, jezy a zdrže.*

Za vodní díla zákon naopak nepovažuje a v § 55 odst.3 uvádí zejména taková zařízení, která: „*Jsou jednoduchými zařízeními mimo koryta vodních toků na pozemcích nebo stavbách k zachycení vody a k jejich ochraně před škodlivými účinky povrchových nebo podzemních vod, vodohospodářské úprav, bezodtokové jímky včetně přítokového potrubí, vnitřní vodovody a kanalizace, vodovodní a kanalizační přípojky, průzkumné hydrogeologické vrty ....*“

8. 3. Vlastníci vodních děl

„*Vlastník vodního díla je povinen:*

- a) *Dodržovat podmínky a povinnosti, za kterých bylo vodní dílo povoleno, zejména schválený manipulační, popřípadě provozní řád, a předkládat vodoprávnímu úřadu ke schválení návrh na jeho úpravu tak, aby byla v souladu s komplexním manipulačním řádem soustavy vodních nádrží; náležitosti manipulačních a provozních řádů stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou,*
- b) *udržovat vodní dílo v řádném stavu tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů,*
- c) *provádět na vlastní náklad u vodního díla technicko-bezpečnostní dohled, pokud tomuto dohledu vodní dílo podléhá,*
- d) *provádět na svůj náklad opatření, která mu vodoprávní úřad uloží k odstranění závad zjištěných na vodním díle, zejména při vodoprávním dozoru,*
- e) *dbát pokynů správce vodního toku v případě mimořádných situací na dotčeném vodním toku,*
- f) *odstraňovat předměty a hmoty zachycené či ulpělé na vodních dílech a nakládat s nimi podle zvláštního zákona,*

g) osadit na vodním díle cejch, vodní značku nebo vodočet a zajistit zvláštní úpravu přelivu nebo výpusti podle rozhodnutí vodoprávního úřadu,

h) osadit na vodním díle plavební znaky,

i) u vodního díla sloužícího ke vzdouvání vody ve vodním toku udržovat na vlastní náklad v řádném stavu dno a břehy v oblasti vzdutí a starat se v něm o plynulý průtok vody, zejména odstraňovat nánosy a překážky, a je-li to technicky možné a ekonomicky únosné, vytvářet podmínky pro migraci vodních živočichů, nejde-li o stavby,

j) odstraňovat náletové dřeviny z hrází sloužících k ochraně před povodněmi, ke vzdouvání vody nebo k akumulaci vody; na tyto povinnosti se nevztahuje zvláštní zákon s výjimkou případů, kdy se jedná o památné stromy nebo zvláště chráněné druhy rostlin. Před jejich odstraněním, není-li nebezpečí z prodlení, je vlastník vodního díla povinen oznámit svůj záměr orgánu ochrany přírody.⁴¹

Vlastníkovi vodního díla může vodoprávní úřad svým rozhodnutím uložit povinnost zpracovat a následně předložit ke schválení manipulační (případně provozní) řád vodního díla.⁴²

Vyžaduje-li to veřejný zájem (a v případě neplnění povinností) může vodoprávní úřad rozhodnout a stanovit (na dobu nezbytně nutnou) jinou osobu pověřenou provozem nebo údržbou vodních děl. Provoz a údržbu pak tato osoba vykonává na náklady toho, kdo byl povinen plnit (není-li této osoby, náklady nese stát).⁴³

Předchozí právní úprava vodohospodářskému úřadu umožňovala, aby údržbu a provoz vykonával sám a nebylo tudíž nutné pověřování jiné osoby (jestliže jde např. o vodní dílo nacházející se na vodním toku, může být provozem a údržbou pověřen správce tohoto vodního toku).

Pokud se ve vodním toku nacházejí překážky, způsobující problémy při migraci vodních živočichů, které působí vodní díla vybudovaná před účinností tohoto zákona na tomto vodním toku, nese podíl na jejich odstranění i stát.⁴⁴

8. 4. Ochrana vodních děl

Vodní zákon obecně zakazuje jak poškozování vodních děl, tak i poškozování jejich funkcí. Zákon zejména zakazuje výsadbu dřevin na ochranných hrázích a

⁴¹ § 59 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁴² § 59 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁴³ § 59 odst. 5 zákon a č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁴⁴ § 59 odst. 6 zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

jízdu vozidly po těchto hrázích (pokud nepůjde o údržbu těchto děl s výjimkou míst k tomu určených), stejně jako zakazuje poškozování vodočtů, vodoměrů, cejchů, vodních značek a značek velkých vod.⁴⁵

Na návrh vlastníka vodního díla může vodoprávní úřad rozhodnout o stanovení ochranného pásma podél tohoto vodního díla a může zakázat či omezit provádění některých staveb a činností na tomto vodním díle s ohledem na jeho povahu. Takové rozhodnutí vodoprávního úřadu je vydáváno formou opatření obecné povahy. Vlastníci dotčených pozemků a staveb pak mají nárok na náhradu majetkové újmy vůči vlastníkovi vodního díla, v případě, že jim v souvislosti se zřízením tohoto ochranného pásma, omezení či zákazem vznikne.⁴⁶ „Vzhledem k tomu, že zákon v tomto případě nemá obdobné ustanovení jako je tomu u ochranných pásem vodních zdrojů, tj. ustanovení § 30 odst. 7, a protože správní rozhodnutí o stanovení ochranných pásem vodního díla není rozhodnutí o povolením, na které spadá ustanovení § 12 zákona, toto rozhodnutí o stavení ochranného pásma vodního díla nelze změnit nebo zrušit, s výjimkou případu, který nastane podle ustanovení § 115 odst. 12 zákona.“⁴⁷

8. 5. Práva a povinnosti vlastníků pozemků tvořících dno rybníka

Vodní zákon před novelou, která byla provedena zákonem č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, výslovně neobsahoval povinnosti, které by byly ukládány vlastníkům pozemků, tvořících dno rybníka.

Až po této novele, je vlastník pozemku, na němž se nachází vodní dílo od 1. 1. 2014: „.....povinen strpět za náhradu na svém pozemku vodní dílo.“ Nové ustanovení § 59a (zřizující věcné břemeno přímo ze zákona) bylo včleněno do zákona v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a v souvislosti s ní znovu zavedenou zásadou, kdy se stavba stává součástí pozemku. V souladu s přechodnými ustanoveními v případě, že nedojde mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem vodního díla k dohodě o náhradě za užívání, podle nově navrhovaného

---

⁴⁵ § 58 zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁴⁶ § 58 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁴⁷ TUREČEK, Karel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., v úplném znění k 1. lednu 2003 s rozšířeným komentářem a prováděcími předpisy*. 2. vyd. se změnami reformou veřejné správy. Praha: Soudy, 2003, 611 s. ISBN 80-903134-3-4.

§ 59a, do 6 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona, rozhodne o výši náhrady na návrh vlastníka pozemku či vlastníka vodního díla soud.

Ustanovení § 50 písm. c) vodního zákona (ustanovení bylo obsaženo ve vodním zákoně i před jeho novelou) ukládá vlastníkům pozemků strpět na svém pozemku vodní díla umístěná v korytě vodního toku. Za rybníky na vodních tocích se považují nádrže povrchové vody, která je v nich uměle vzduta pomocí hrází. Rybník leží na vodním toku a tvoří ve smyslu § 43 odst. 1 vodního zákona jeho součást, jestliže jím tento vodní tok protéká, popř. jestliže z něho pouze vytéká nebo jestliže do něho pouze vyúsťuje (viz Krecht, J.: Rybníky a jejich vracení původním vlastníkům z hlediska čs. vodního práva, Právní praxe 1/1993).

Novela vodního zákona tedy vůbec nerozlišuje, zda se jedná o díla zřízená ve veřejném či soukromém zájmu. Lze dovodit, že pokud pro právní režim staveb dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, platí, že v důsledku znovuzavedení zásady *superficies solo cedit* do občanského práva (§§ 505 a 506) není možné, aby stavba (právě ve smyslu občanského zákoníku) zřízená po 1. 1. 2014 byla samostatnou věcí. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen NOZ) v přechodných ustanoveních rozlišuje následující případy u již existujících staveb:

- *„je-li vodní dílo, které je stavbou a samostatnou nemovitou věcí ve smyslu § 119 odst. 2 a § 120 odst. 2 občanského zákoníku, a které tudíž zatím není součástí pozemku, ve vlastnictví stejné osoby jako pozemek, na němž je zřízeno, stane se dnem nabytí účinnosti NOZ součástí pozemku (§ 3054 NOZ). Spojí-li se stavba a pozemek v rukou jediného vlastníka později, stane se stavba součástí pozemku až tehdy (§ 3058 odst. 1 NOZ).“*
- *„Náleží-li vodní dílo, které mělo dosud status samostatné nemovité věci, jiné osobě než vlastníkovi pozemku, zůstane i nadále vlastnictví stavby a pozemku odděleno (§ 3055 odst.1 NOZ). Totéž platí i pro stavby, včetně vodních děl vyhovujících § 119 odst. 2 a § 120 odst. 2 zákona č. 40/1964, Sb., občanský zákoník, které mají být zřízeny na cizím pozemku po 1. 1. 2014, avšak na základě věcného práva vzniklého před 1. 1. 2014 nebo na základě smlouvy uzavřené před 1. 1. 2014 (§ 3055 odst. 2 NOZ).“*
- *„V případech, kdy zůstane vlastnictví stavby a pozemku odděleno i po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, vznikne vlastníku vodního díla vůči pozemku i vlastníku pozemku vůči stavbě časově neomezené předkupní právo (§ 3056 odst. 1 NOZ).“*

Novou právní úpravou tudíž není automaticky stanoven přechod vlastnických práv k již existujícím vodním dílům na vlastníka pozemku.

8. 6. Práva a povinnosti vlastníků pozemků s rybníky sousedícími

S pojmem „pozemek sousedící s vodním dílem“ pracuje § 60 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách. Tento pojem však nelze restriktivně vykládat pouze jako pozemek, který s předmětným vodním dílem bezprostředně sousedí. (Tento výklad není ani v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky Pl. ÚS 19/99 a III. ÚS 609/04). „*Sousedství je nutno chápat jako vztah prostorové blízkosti a nelze ho omezit na bezprostřední sousedství, což je sousedství na základě společné hranice.*“⁴⁸ Za sousedící pozemky je tak třeba považovat všechny pozemky, kterých je třeba pro zajištění provozu a údržby vodního díla. Výkon oprávnění vstupu je však omezen účelem vstupu a jen v nezbytném rozsahu. Stejná povinnost je uložena i subjektům, kterým náleží právo hospodaření na těchto pozemcích.⁴⁹ Porušením této povinnosti se vlastník pozemku sousedícího s vodním dílem dopouští přestupku dle § 120 odst. 7 (příp.. správního deliktu v případě právnické osoby dle § 125e odst. 7) a může jim být uložena sankce.

Vlastníci sousedících pozemků mají nárok nejen na náhradu škody, způsobenou v souvislosti se vstupem (i vjezdem) na tyto pozemky, ale i na náhradu za omezení vlastnického práva v případě vodních děl.⁵⁰

Vlastníci sousedících pozemků naopak ale mohou bez povolení odebírat povrchovou vodu (nepotřebují-li k takovému odběru zvláštní technické zařízení, které ke svému provozu potřebuje např. elektrickou energii) např. k napájení pasoucího se dobytka na svých pozemcích.⁵¹

---

⁴⁸ HORÁČEK, Zdeněk. *Vodní zákon: s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1.1.2013*. 2. vyd. Praha: Sondy, 2013, 172 s. ISBN 978-80-86846-48-4.

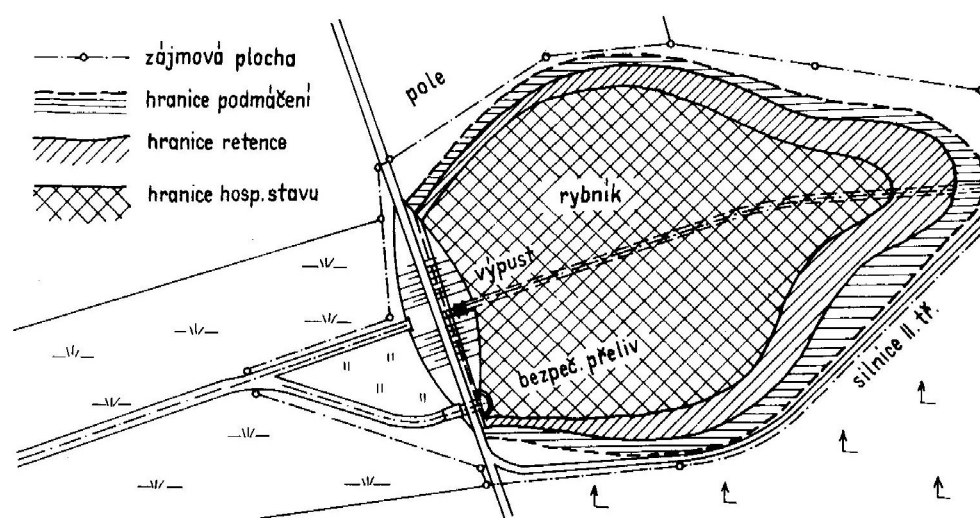
⁴⁹ § 126 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁵⁰ Čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (viz Nález ÚS IV.ÚS 652/06)

⁵¹ Odběr podzemních a povrchových vod. Ministerstvo životního prostředí. [online]. Ministerstvo životního prostředí, [cit. 31. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.hornikalna.cz/file.php?nid=659&oid=493105>

8. 7. Práva a povinnosti vlastníků pozemků v rozlivovém území rybníků

Nejprve je třeba uvést, že odborné publikace a ani ČSN 75 2410 (upravující navrhování, výstavbu, rekonstrukci a provoz vodních nádrží) neznají, resp. nevztahují pojem rozlivové území k rybníkům. Rozlivové území je charakteristické pro vodní toky. Rozlivovým územím u rybníků se rozumí území, které zabírá hladina rybníka při max. nadržení až po hranici podmáčení, tzn. včetně hranice retenčního prostoru neovladatelného prostoru (viz obr. 1).

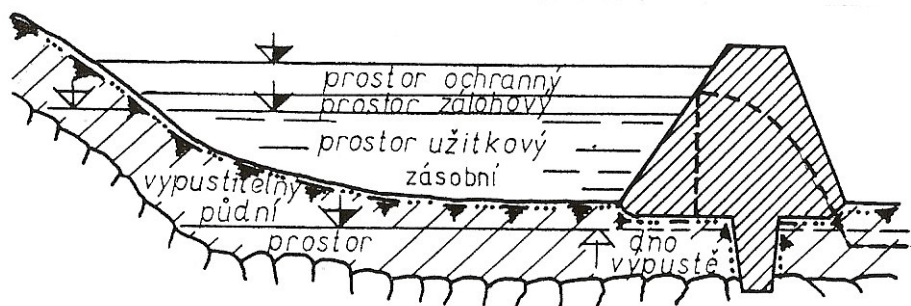

Obr. 1 Obrázek dotčeného území rybníka

Jednou, ne však jedinou, z významných funkcí rybníků je jejich význam v protipovodňové ochraně. Jejich charakter, počet a rozloha umožňují zachytit obrovské množství vody v povodňových situacích, zmenšit tak povodňové průtoky a zabránit možným škodám na majetku či ztrátách na životech. Už v jarním období, kdy dochází k jejich napouštění, zachytí obrovské množství vody z tajícího sněhu (zajistí zachycení vod na našem území, která by jinak říční sítí nenávratně odtekla), ale rovněž tlumí nárazový průtok a upravují ho na kapacitu, kterou vodní koryta zvládnou. Tyto pak nevyběží a nedojde ke škodám. Stejnou funkci však plní po celý rok v období přívalových dešťů, kdy je k tlumení případných zvýšených průtoků využíván jejich značný retenční prostor a technické

prvky, kterými jsou - u průtočných rybníků, bezpečnostní přelivy nebo výpustné objekty.

U každé nádrže lze zatopenou plochu vertikálně rozdělit na 4 části (viz obrázek č. 2). První hladinou je „*hladina stálého nadržení*“. Jde o prostor, který se nevypouští (výjimkou jsou okamžiky nutných oprav nebo čištění nádrže). Tato hladina je důležitá pro zachování života v rybníku (tento prostor však není nutnou podmínkou). Druhou hladinou je „*hladina zásobního prostoru*“. Takto vymezený prostor je dán vydatností zdroje vody a tvarem reliéfu (voda je pak využívána dle účelu nádrže). Následuje hladina „*retenčního prostoru*“, který je bezpečnostním přelivem rozdělen na další dva prostory: ovladatelný (leží pod korunou bezpečnostního přelivu – tato hladina je označována jako tzv. normální hladina) a neovladatelný (nastává nejčastěji při povodních a jde o tzv. nejvyšší vzdutou hladinu).⁵²

Obr. 2 Rozdělení prostoru nádrže

Právě z výše zmíněných důvodů je třeba rybníky a pozemky sousedící udržovat v řádném stavu. Negativní vlivy narušující jejich protipovodňové funkce, jsou způsobeny erozí půdních vrstev způsobené nevhodným hospodařením na zemědělských pozemcích v povodí (celkové množství sedimentů – tvořených zejména orniční vrstvou, které byly splaveny z povodí vlivem nedostatečné

⁵² Tlapák Václav, Herynek, Jaroslav Malé vodní nádrže. ZLU Brno. 1. Vyd. 198s. 2002 ISBN 80-7157-635-2

protierozní ochrany, je odhadováno asi na 200 mil. m³)⁵³ a také plošným kácením lesních porostů.⁵⁴

8.8 . Povodně

Povodní zákon rozumí: „*Přechodné zvýšení hladiny vodních toků, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku. Jde i o stav, kdy voda nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat. Dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkovou vodou.*“⁵⁵ S ohledem na jevy, které vedou ke vzniku povodně je rozlišována povodeň:

- přirozená (způsobená přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů) a
- zvláštní povodeň (způsobené jevy umělými, které vznikají v důsledku kritické situace na vodním díle nebo např. v důsledku poruchy).

„*Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí jejich odvoláním.*“ Pro označení živelné události za povodeň a zahájení postupů podle vodního zákona tedy nepostačuje naplnění definice uvedené v § 64 odst. 1 vodního zákona, ale je nutné i vyhlášení. Vodoprávní úřad je pak institucí pověřenou k rozhodnutí, zda v určitém území a v daném čase je či není povodeň.⁵⁶ Zákon rozlišuje mezi třemi situacemi, které se považují za nebezpečí povodně. Jde o:

- a) „*Dosažení stanoveného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendence,*
- b) *děletrvající vydatné dešťové srážky, případně prognóza nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávané náhlé tání, nebezpečný chod ledů nebo vznik nebezpečí ledových zácp a nápěchů, nebo*
- c) *vznik mimořádné situace na vodním díle, kdy hrozí nebezpečí poruchy.*“

⁵³ Odbahňování rybníků. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Resort životního prostředí [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, ©2014 [cit. 31. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.dotace.nature.cz/voda-opatreni/odbahnovani-rybniku.html>

⁵⁴ Význam a funkce rybníků. Rybářství Litomyšl s. r. o. [online]. Rybářství Litomyšl, ©2010 [cit. 31. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.rybarstvi-litomysl.cz/vyznam-a-funkce-rybniku/>

⁵⁵ § 64 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁵⁶ HORÁČEK, Zdeněk. *Vodní zákon: s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1.1.2013*. 2. vyd. Praha: Soudy, 2013, 181 s. ISBN 978-80-86846-48-4.

8. 8. 1. Povodňová opatření a povinnosti vlastníků vodních děl

Za povodňová opatření zákon označuje opatření, kterými jsou:

- přípravná opatření
- opatření prováděná při nebezpečí povodně
- opatření prováděná za povodně a
- opatření provádění po povodni.⁵⁷

Mezi přípravná opatření a opatření při nebezpečí povodně řadí: „*stanovení záplavových území, vymezení směrodatných limitů a stupňů povodňové aktivity, povodňové plány a povodňově prohlídky. Dále přípravu předpovědní a hlásné povodňové služby, organizační a technickou přípravu, vytváření hmotných povodňových rezerv, vyklízení záplavových území, přípravu účastníků povodňové ochrany, činnosti předpovědní povodňové služby, činnost hlásné povodňové služby, varování při nebezpečí povodně, zřízení a činnost hlídkové služby a evidenční a dokumentační práce.*“ Charakter jednotlivých opatření je dán okamžikem, ve kterém mají být prováděna. Jde o opatření preventivního charakteru, nikoli o systematickou prevenci a jsou úzce provázána se zajištěním informovanosti.⁵⁸

Po povodni je pak třeba zajistit řízené ovlivňování odtokových poměrů, zajistit povodňové zabezpečovací práce, záchranné práce a zajištění náhradních funkcí a služeb v zasaženém území.⁵⁹

V rámci zabezpečení těchto úkolů při ochraně před povodněmi ukládá zákon v § 84 vlastníkům vodních děl povinnost:

- „Spolupracovat a prověřovat stav objektů a jejich připravenost a odstraňovat zjištěné závady,*
- zajišťovat pracovní síly a prostředky k provádění zabezpečovacích prací,*
- provádět zabezpečovací práce,*
- zajišťovat dosažitelnost svých zaměstnanců a dostupnost věcných prostředků a prověřovat jejich připravenost,*
- sledovat rozhodné jevy pro bezpečné převedení povodně (plnit funkci předivných objektů, sledovat stav hladiny apod.),*

⁵⁷ § 65 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁵⁸ HORÁČEK, Zdeněk. *Vodní zákon: s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1.1.2013*. 2. vyd. Praha: Soudy, 2013, 183 s. ISBN 978-80-86846-48-4.

⁵⁹ § 65 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

- f) *účastnit se hlášené povodňové služby, informovat o nebezpečí a průběhu povodně,*
- g) *zabezpečovat dokumentování průběhu povodně,*
- h) *manipulovat na vodních dílech, aby se snížilo nebezpečí povodňových škod,*
- i) *vyžadovat souhlas příslušných orgánů k manipulaci nad rámec schválených manipulačních ráádů,*
- j) *po povodni provádět prohlídku vodních děl, zjišťovat rozsah a výši škod, posuzovat účelnost opatření a poskytovat potřebné podklady a*
- k) *odstraňovat škody a zajistit zabezpečení pro případ další povodně.“*

Nesplnění těchto povinností je přestupkem (v případě právnické osoby jde o správní delikt) a toto porušení může být sankcionováno pokutou.

8. 9. Práva a povinnosti vlastníků pozemků při haváriích na rybnících

Havárii zákon definuje jako: „*Mimořádné zhoršení nebo mimořádně závažné ohrožení jakosti povrchových nebo pozemních vod.*“⁶⁰ Vždy se považuje za havárii situace, kdy závažné zhoršení nebo mimořádné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod bylo způsobeno ropnými látkami, zvláště nebezpečnými látkami, popřípadě radioaktivními zářiči a radioaktivními odpady. Havárií je označováno i ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod v chráněných oblastech přirozené akumulace vod nebo v ochranných pásmech vodních zdrojů. Jde i o situace technických poruch a závad zařízení k zachycování skladování, dopravě a odkládání látek výše uvedených.⁶¹ Za havárii nelze považovat pouze faktické zhoršení, ale i stav „pouhého“ ohrožení.

V souvislosti s havárií na vodním díle je třeba zmínit i zvláštní povodně. Těmi se rozumí povodně, které jsou způsobené poruchou či havárií (příp. protržením hráze) na vodním díle, které vzdouvá nebo akumuluje vodu. Za zvláštní povodeň lze označit i nouzové řešení kritické situace na vodním díle vyvolávající vznik krizové situace na území pod vodním dílem. Rozeznávají se tři základní typy zvláštních povodní podle charakteru situace, která může při stavbě nebo provozu vodního díla nastat.

⁶⁰ § 40 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁶¹ § 40 odst. 2 a 3 zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

Jde o:

- *zvláštní povodeň typu 1* – vzniká protržením hráze vodního díla.
- *Zvláštní povodeň typu 2* - vzniká poruchou hradící konstrukce bezpečnostních nebo výpustných zařízení vodního díla (jde o neřízený odtok vody) nebo
- *zvláštní povodeň typu 3* - vzniká nouzovým řešením kritické situace ohrožující bezpečnost vodního díla prostřednictvím nezbytného mimořádného vypouštění vody z vodního díla.⁶²

Zákon ukládá původcům havárie povinnost odstranit příčiny a následky havárie, dále povinnost havárii neprodleně hlásit jednak Hasičskému záchrannému sboru ČR, ale také Policii ČR, správci povodí či orgánům ochrany zdraví. Původce je povinen na výzvu těchto orgánů spolupracovat při odstraňování příčin a následků této havárie. Osoby, které jsou účastny na zneškodňování následků havárie, jsou pak povinny poskytnout České inspekci životního prostředí potřebné údaje.⁶³

Tomu, kdo se dopustil nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo způsobil havárii, uloží Česká inspekce životního prostředí povinnost provést opatření k nápravě způsobeného závadného stavu. Nelze-li toto opatření k nápravě uložit, zabezpečí nezbytná opatření k nápravě příslušný vodoprávní úřad. K tomuto účelu je zřizován každým krajem zvláštní účet, který musí být vždy ročně doplňován do výše 10 000 000 Kč.

Při odstraňování havárie jsou vlastníci pozemků, i když sami havárii nezpůsobili, povinni strpět provedení potřebného opatření k nápravě. Jde především o umožnění vstupu či vjezdu na své pozemky a strpět omezení obvyklého způsobu užívání. Mají však právo na úhradu majetkové újmy vzniklé při provádění opatření či omezení. Své právo mohou uplatnit buď u původce havárie nebo u příslušného vodoprávního úřadu.⁶⁴

---

⁶² Zvláštní povodně. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Hasičský záchranný sbor České republiky, ©2014 [cit. 31. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/zvlastni-povodne.aspx>

⁶³ § 41 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁶⁴ § 42 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

9. Vstup na pozemky rybníků

Základní právní úpravu a možnost volného „přístupu do krajiny“ obsahuje zákon č. 114/1992 Sb., konkrétně ustanovení § 63. Odst. 2 tohoto paragrafu stanoví, že: „Každý má právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby. Pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv.“

Právo volného průchodu je možné vykonat i v případě, že jde sice o pozemky v soukromém vlastnictví, ale tyto pozemky byly pronajaty právě státu, obci či právnické osobě. Právo se však nevztahuje na stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremnímu chovu zvěře. V době, kdy může dojít k poškození porostů či půdy nebo při pastvě dobytka, je volný přístup vyloučen i u orné půdy, luk a pastvin.⁶⁵

Bez ohledu na vlastníka pozemku, je možné přes pozemek volně projít v případě, že přes něj vede veřejná komunikace či značená turistická stezka. Právo volného průchodu spočívá pouze v možnosti na pozemky vstupovat a projít jimi, vstupující subjekty neopravňuje např. k táboření.⁶⁶

Vlastníci pozemků sousedících s vodním dílem jsou povinni, po předchozím projednání, umožnit za účelem provozu a provádění údržby vodních děl v nezbytném rozsahu vstup a vjezd na své pozemky těm, kteří zajišťují provoz nebo provádějí údržbu. V souvislosti s výkonem rybářského práva je vlastník pozemku povinen strpět vstup na své pozemky. Stejná povinnost je ukládána i vlastníkům sousedících pozemků. Na pobřežní pozemky může v takovém případě vstupovat:

- uživatel rybářského revíru,
- rybářský hospodář a jeho zástupce
- držitel povolenky k lovu
- a rybářská stráž.

---

⁶⁵ § 63 odst. 3 zákona č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁶⁶ Volný přístup do krajiny a veřejné komunikace. Ekologický právní servis [online]. Ekologický právní servis, ©2005-2013 [cit. 25.4.2013] Dostupné z: <http://www.eps.cz/poradna/kategorie/ochrana-prirody-a-krajiny-ochrana-lesa-a-pudy/rada/volny-pristup-do-krajiny-a-vere>

Ale i tento vstup může být výše uvedeným subjektům zakázán, a to z důvodu ochrany veřejného zájmu. Za veřejný zájem⁶⁷ tedy bude možné považovat omezení z důvodu ochrany vod, vodních organismů nebo např. ryb. Pokud při svém vstupu způsobí škody, jsou povinni tyto škody nahradit.⁶⁸

V souvislosti se vstupem na pozemky rybníků (a současně i na sousedící pozemky) nelze nezmínit obecné užívání povrchových vod. V obecné rovině lze užívání vodních zdrojů vymezit jako užívání, ke kterému není potřebné povolení ani souhlas vodohospodářského orgánu (například půjde o individuální koupání, provozování jiných vodních sportů nebo drobné odběry vody). Obecným nakládáním s povrchovými vodami však nebude užívání těchto vod k rybářským účelům a plavbě. Obecně lze říci, že obecné užívání povrchových vod je možno chápat jako uspokojování potřeb obyvatelstva a národního hospodářství.⁶⁹

Obecné nakládání s povrchovými vodami platí i v případě, že jsou povrchové vody soustředěny ve vodním díle, které má svého vlastníka (je v soukromém vlastnictví). V případě rybníka bude možné jeho obecné užívání, ale pouze na vlastní nebezpečí. Koupání v rybníce bude možné v případě, kdy není výslovně zakázáno (rozhodnutím vodoprávního úřadu). V případě škody vzniklé při takovém nakládání (např. v případě úrazů vzniklých při koupání), nejsou za tuto škodu odpovědni správci vodních toků, vlastníci vodních děl ani vlastníci pozemků. Naopak v případě vzniklé škody (na vodním díle nebo pozemcích) jsou povinni k náhradě subjekty, které škody způsobily.

---

⁶⁷ Celoskupinový zájem, je takový zakový zájem, který přesahuje zájem jednotlivce či pouhé frakce. IN Veřejný zájem. Encyklopedie o právu: Iuridictum [online]. Encyklopedie o právu, ©2009 [cit. 31. 3. 2013]. Dostupné z:

http://iuridictum.pecina.cz/w/Ve%C5%99ejn%C3%BD_z%C3%A1jem

⁶⁸ § 11 odst. 8 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, výkonu rybářské práva a, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a změně některých předpisů

⁶⁹ Obecné užívání vod. Povodí Moravy [online]. Povodí Moravy, ©2010-2014 [cit. 31. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.pmo.cz/cz/uzitecne/vodohospodarsky-slovník/obecne-uzivani-vod/>

10. Vodoprávní evidence rybníků

V § 19 uvádí vodní zákon č. 254/2001 Sb. povinnost správních úřadů a orgánů územní samosprávy spočívající v : „*povinnosti vést evidenci jimi vydaných rozhodnutí, opatření obecné povahy, závazných stanovisek, souhlasů a jim podaných ohlášení, k nimž daly souhlas podle tohoto zákona.*“ Jsou také povinny vést evidenci těch rozhodnutí, kterými podle zákona o integrované prevenci nahradily rozhodnutí vydaná podle tohoto zákona. Rozsah, ve kterém je třeba rozhodnutí evidovat, způsob vedení evidence, způsob ukládání do informačního systému veřejné správy a způsob přechodu informací z dosavadní vodohospodářské evidence a souhrnné vodohospodářské evidence je stanoven vyhláškou, která byla vytvořena ve spolupráci Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí.

10. 1. Rozsah a způsob vedení vodoprávní evidence

V souladu s dříve platnou vyhláškou č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci vedly vodoprávní úřady evidenci v listinné i elektronické podobě. Přičemž:

- *v listinné podobě* byla vedena veškerá pravomocná rozhodnutí vodoprávního úřadu, která byla vydána podle vodního zákona. Rozsah požadovaných údajů byl stanoven na číslo jednací, datum vydání, datum právní moci, místo a předmět rozhodnutí. Uchovávalo se nejenom samotné rozhodnutí, ale i související dokumentace (např. projektová dokumentace, listiny, výkresy nebo kopie rozhodnutí vydaných Českou inspekcí životního prostředí).⁷⁰
- *V elektronické podobě* pak úřady evidovaly vybrané údaje z typů rozhodnutí vydaných v přezkumném řízení správním a soudním (vydaných podle zvláštních právních předpisů).⁷¹

V souladu s platnou vyhláškou č. 414/20013 Sb., o vodoprávní evidenci nyní úřady údaje povinně ukládají pouze do informačního systému veřejné správy (odpadá tedy listinná evidence). Uchovávány jsou rozhodnutí, opatření obecné povahy, závazná stanoviska, souhlasy, ohlášení, k nimž daly úřady souhlas podle vodního zákona, části rozhodnutí podle zákona o integrované prevenci, které jsou

⁷⁰ § 2 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci

⁷¹ § 2 odst. 4 vyhlášky č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci

pravomocné nebo účinné a identifikační údaje (tyto údaje eviduje ve vodoprávní evidenci vždy ten správní úřad nebo orgán územní samosprávy, který rozhodoval v prvním stupni⁷²) podle § 19 odst. 3 vodního zákona v rozsahu podle přílohy č. 1 k této vyhlášce, s výjimkou rozhodnutí ve věcech správních deliktů.⁷³ Údaje je nutné ukládat do informačního systému veřejné správy tak, aby byla zajištěna návaznost na ostatní informační systémy veřejné správy prostřednictvím geografických a technických identifikátorů, standardních datových prvků a pravidel nakládání s nimi.⁷⁴

Správci povodí pak ukládají do informačního systému veřejné správy vybrané údaje ze správních aktů (jak jim ukládá § 19 odst. 4 vodního zákona v rozsahu přílohy č. 2 k této vyhlášce) pokud je příslušný správní akt obsahuje, a nejedná-li se o správní akt pro potřeby jednotlivých občanů.⁷⁵ Akty vydané obecním úřadem podle § 105 odst. 1 vodního zákona jsou neprodleně po nabytí právní moci nebo účinnosti odesílány obecním úřadem obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, který následně ukládá údaje do informačního systému veřejné správy.⁷⁶

Ukládané správní akty a identifikační údaje jsou pak orgány povinny předat Ministerstvu zemědělství vždy za kalendářní čtvrtletí, a to nejpozději do patnáctého dne prvního měsíce následujícího po příslušném kalendářním čtvrtletí.⁷⁷

10. 2. Údaje zapisované do katastru nemovitostí

Základním předpisem obsahujícím obecné informace o katastru nemovitostí, jeho správě, obnově a revizi katastru nemovitostí je zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon. Důležitějším předpisem, zejména co do zjištění úpravy předmětu a obsahu katastru, je prováděcí vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (tzv. katastrální vyhláška).

Vodní zákon, konkrétně § 20 odst.1, říká, že: „V katastru nemovitostí se evidují přehrady, hráze, jezy, stavby (které se k plavebním účelům zřizují v korytech

⁷² § 2 odst. 3 vyhlášky č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci

⁷³ § 2 odst. 1 vyhlášky č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci

⁷⁴ § 2 odst. 1 vyhlášky č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci

⁷⁵ § 2 odst. 2 vyhlášky č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci

⁷⁶ § 2 odst. 4 vyhlášky č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci

⁷⁷ § 3 vyhlášky č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci

vodních toků nebo na jejích březích), stavby k využití vodní energie a stavby odkališť, pokud jsou spojené se zemí pevným základem.“⁷⁸ (V katastru nemovitostí jsou také vyznačena ochranná pásma vodních děl a ochranná pásma vodních zdrojů údaj o způsobu ochrany nemovitostí. Údaje nutné k evidenci je povinen vodoprávní úřad zaslat katastrálnímu úřadu do 30 dnů ode den nabytí právní moci.)⁷⁹

Samotný vodní zákon obsahuje toto ustanovení již od jeho vydání, avšak katastrální předpisy tuto problematiku neřešily. Až k 1.lednu 2007 byla novelizací katastrálního zákona (zákonem č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění) vodní díla výslovně vyňata z režimu drobných staveb. Nově vydaná katastrální vyhláška č. 26/2007 Sb., s účinností k 1. 3. 2007 pak upravila podrobnější postupy v rámci evidování vodních děl v katastru nemovitostí. Vodní dílo bylo zařazeno jako pátá skupina typů staveb, které jsou předmětem evidence katastru nemovitostí. Do této doby nebylo možné vodní díla v katastru nemovitostí jako stavby zaevidovat.

Pro účely katastru je pojem vodní plocha vysvětlován jako druh pozemku, na kterém je koryto vodního toku, vodní nádrž, mokřad, močál nebo bažina⁸⁰. Patří sem tedy všechny rybníky, přehrady, řeky, potoky a další přírodou i člověkem vybudované vodní plochy. Druh pozemku je závazně stanovená charakteristika účelu užívání pozemku a katastrální zákon dělí pozemky na zemědělské a nezemědělské. K zemědělským pozemkům patří orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty. Do nezemědělských jsou pak zařazeny lesní pozemky, vodní plochy, zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy (pozemek, který nelze zařadit do jiné kategorie, např. dálnice, hřbitov apod.).⁸¹

Katastr však neeviduje všechna vodní díla. Ze strany Ministerstva zemědělství došlo k upřesnění vodních děl, která evidována budou, vyhláškou č. 23/2007 Sb., o podrobnostech vymezení vodních děl evidovaných v katastru nemovitostí České republiky. Podrobně vymezuje, které stavby evidovány budou. Společným

---

⁷⁸ § 20 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁷⁹ § 20 odst. 2 a 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů § 20 odst. 2 a 3

⁸⁰ DUDOVÁ, Jana. *Pozemkové právo*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2007, 56 s. ISBN 978-80-87071-26-7.

⁸¹ § 3 odst. 2 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí

jmenovatelem pro takto evidovaná vodní díla je jejich spojení se zemí pevným základem. Evidovány tedy jsou:

- **přehrad**y jako stavby přehrazující vodní tok nebo údolí. Přehradu tvoří přehradní hráz včetně funkčních zařízení, která slouží k trvalému vzdouvání a akumulaci povrchových vod ve vodní nádrži za účelem řízení odtoku těchto vod.
- **Hráze** rozdělení dle účelu jejich zřízení. Jde o hráze, které přehrazují vodní tok či údolí a slouží k trvalému nebo dočasnému vzdouvání nebo akumulaci povrchových vod. Dále jde o hráze sloužící k ochraně proti povodním, a v neposlední řadě se evidují hráze sloužící k ohrazování vodních nádrží.
- **Jezy** jako vodní díla přehrazující vodní tok nebo údolí a spolu s jeho funkčním zařízením slouží ke vzdouvání povrchové vody ve zdrži.
- **Stavby související s plavbou**, které jsou zřízené v korytě vodního toku nebo na jeho březích jako stavby související s plavbou⁸². Konkrétně jde např. o plavební komory, lodní zdvihadla, úsporné komory, plavební mosty, plavební tunely apod..
- **Stavby průtočných, přečerpávacích nebo akumulačních vodních elektráren** (včetně funkčních zařízení a jiných souvisejících objektů).
- **Stavby odkališť** jako stavby hrázového systému, která umožňují trvalé, popřípadě dočasné uskladnění zvodnělého materiálu. Součástí stavby je základní, zvyšovací a dělící hráz, včetně funkčních zařízení, prostoru odkaliště a odběrného nebo vypouštěcího zařízení.⁸³

Od března roku 2007, tedy od účinnosti katastrální vyhlášky č. 26/2007 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, jsou vlastníci vodních děl povinni evidovat vodní díla v katastru nemovitostí jako stavbu. Od tohoto okamžiku se tedy vodní díla evidují v katastru nemovitostí jako stavby. Do této doby nebyly vlastníci vodních děl povinni tuto stavbu zaevidovat. U vodních děl dokončených před rokem 2007, je zatím soulad jejich evidence v katastru nemovitostí se skutečným stavem velmi nedostatečný, neboť vlastníci těchto staveb dosud nebyli povinni o zápis stavby požádat. Proto bylo změnovým

---

⁸² §1 zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě

⁸³ § 2 vyhlášky č. 23/2007 Sb., o podrobnostech vymezení vodních děl evidovaných v katastru nemovitostí ČR

předpisem⁸⁴ stanoveno, že vlastníci vodních děl dokončených před 1. lednem 2007 jsou povinni nejdéle do 1. ledna 2011 předložit příslušnému katastrálnímu úřadu veškeré podklady, které jsou potřebné pro zapsání stavby vodního díla. Zákonem stanovená lhůta však byla nedostatečná, nejen s ohledem na množství vodních děl, ale také na skutečnost, že potřebná katastrální vyhláška nabyla účinnosti až v březnu 2007. Bylo tedy nutné lhůtu pro zápis vodních děl do katastru stanovit jinak.⁸⁵ Vlastníci vodních děl zařazených do kategorie I až III (z hlediska technicko-bezpečnostního) museli zápis učinit nejpozději do 1. 1. 2011, vlastníkům vodních děl spadajících do kategorie IV. spolu s vlastníky děl tomuto dohledu nepodléhajícími, byla lhůta prodloužena až do 1. 1. 2021.⁸⁶

Lze tedy shrnout, že rybník je v katastru nemovitostí evidován. A to jako: druh pozemku – vodní plocha, způsob využití – rybník. Stavební část rybníka není v katastru nemovitostí evidována zvlášť, tudíž je zahrnuta do pojmu „vodní plocha“ jehož je součástí.

---

⁸⁴ Čl.II. odst. 1 zákona č. 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č.254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 239/2000Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ Poslanecká sněmovna České republiky. *Důvodová zpráva k novele vodního zákona*. Parlament České republiky. [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, [citováno 31.3.2014]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20287>

⁸⁶ Poslanecká sněmovna České republiky. *Sněmovní tisk 396/0*. Parlament České republiky, [citováno 31.3.2013]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=396&CT1=0>

11. Závěr

Cílem mé práce bylo poskytnout ucelený pohled na problematiku týkající se právního režimu rybníka. V práci jsem se zaměřila na rozbor platné právní úpravy a zejména pak na rozbor relevantní judikatury. Už při samotné tvorbě osnovy jsem se snažila o postihnutí co největšího možného a zároveň uceleného přehledu, který se týká problematiky rybníků.

Problematickým se ukázalo vymezení rybníku jako objektu právních vztahů. S ohledem na skutečnost, že veřejnoprávní předpisy pohlížejí na rybník jako předmět právních vztahů odlišně od těch soukromoprávních a i současná judikatura soudů je roztržštěná a nejednotná, snažila jsem se na základě těchto (této problematiky týkajících se) nejzásadnějších rozhodnutí o co nejprůhlednější vymezení a spíše tedy o jejich srovnání. To vše nejen ve vztahu k samotnému rybníku, ale i pozemků, tvořící jeho dno a hráze rybníka. Jak jsem již zmínila, judikatura se v některých otázkách rozchází, ale dalo by se říci, že její ustálenost a jednoznačný pohled na věc neumožňují ani právní předpisy, které prozatím postrádají potřebný jednotný a jednoznačný základ. Právní úprava je roztržštěná v různých právních předpisech a i ony pohlíží na problematiku odlišně, resp. neposkytují jasné odpovědi. Současné právní úpravě by tak bylo možné vytknout nedůslednost ve vymezení základních pojmů, nejednoznačnost a právě již výše zmíněnou roztržštěnost. Rozmanitost českého jazyka, která těší jazykovědce, je obecně problémem pro právo. Anglický jazyk používá pouze označení Pond, němčina pak der Teich, ale české právní předpisy a odborná literatura pracují hned s dvěma pojmy rybník a malá vodní nádrž (viz. kapitola 5). Soudům tedy nezbyvá, než ke sporným otázkám přistupovat individuálně.

Ani v otázce majetkoprávních vztahů nám zákon nepodává jednoznačnou a jasnou odpověď. Nemožnost jasného vymezení má na svědomí rozdílný pohled soukromého a veřejného práva na skutečnost, zda je hráz rybníka stavbou. I k pochopení vztahů mezi vlastníky pozemků a vlastníky rybníků je nutno vycházet nejen z vodního zákona, ale i zákona o rybářství. Světlo do celé situace pak vnáší judikatura Nejvyššího soudu.

Jedním z cílů práce bylo i vymezení pojmu vodního díla. Jelikož je vodní dílo rozmanité už ve svých podobách, zákonodárce v pochybnostech o tom, co lze považovat za vodní dílo, tuto pravomoc rozhodnout přenesl na vodoprávní úřad.

Celá situace se jeví tak, že zákonodárce, který sám nebyl schopen jednoznačně v zákoně tyto vodní díla vymezit, předal černého Petra vodoprávnímu úřadu a v zákoně vodoprávnímu úřadu pomohl demonstrativním výčtem.

Změnu doznal vodní zákon v důsledku rekonstrukce soukromého práva. Nově bylo přidáno ustanovení ukládající vlastníkům pozemku povinnost strpět toto dílo na svém pozemku.

Práce na tomto tématu pro mne byla velice přínosnou a v mnoha směrech obohacující. Důkladné seznámení se nejen s právními předpisy, ale i rozsáhlou judikaturou mne vedlo k hlubšímu pochopení celé problematiky. Situace, která ve vztahu k rybníkům vznikla v důsledku minulého režimu, není přehledná a jednoznačná. Nutno podotknout, že některé soudy se ve svých rozhodnutích s problémy nejednoznačné právní úpravy vypořádaly velmi dobře a právě tato rozhodnutí umožňují bližší pochopení celé věci.

12. Seznam použitých pramenů

Publikace

- AUGUSTA, Pavel. *Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*. Prachatice: Rovina, 1992, 411 s.
- BROŽA, V. a kol., Přehrady Čech, Moravy a Slezska, Knihy 555, Liberec, 2005
- HORÁČEK, Zdeněk. *Vodní zákon: s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1.1.2013*. 2. vyd. Praha: Sondy, 2013, 172 s. ISBN 978-80-86846-48-4.
- KINDL, Milan. Jeskyně, rybníky a jiné problémy moderní právní úpravy. *Právník*, 2009, č. 10.
- KINDL, Tomáš. Malá poznámka o věcech (o odpadech, jeskyních a rybnících jako věcech). *Právník*, 2010, č. 2
- KRECHT, Jaroslav, K vlastnictví vod. *Právník*, 1997, č. 10-11
- KLIKOVÁ, Alena. *Vodní právo* [online]. Brno, 2008 [cit. 31. 3. 2014]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/7929/pravf_d/
- KUBŮ, Naděžda. *České země v době renesance*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1994, 62 s. ISBN 80-00-00108-x.
- LÖW, Jiří a Igor MÍCHAL. *Krajinný ráz*. Vyd. 1. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003, 552 s. ISBN 80-86386-27-9.
- MAŠNEROVÁ, V. Nabývání práva k vodě. *Právník*, 1998, č. 1
- MÍKA, Alois. *Osud slavného domu: rozkvět a pád rožmberského dominia*. 1. vyd. České Budějovice: Růže, 1970, 200 s.
- MOLDAN, Bedřich. *Podmaněná planeta*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, 419 s. ISBN 978-80-246-1580-6.
- PÁNEK, Jaroslav. *Poslední Rožmberkové: velmoži české renesance*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1989, 417 s., obr. příl. ISBN 80-7038-006-3.
- SVAZEK, V., U až Ž. *Slovník veřejného práva českosloveného*. původní vyd. Praha: Eurolex, 2000, s. 199, ISBN 80-902752-9
- ŠÁLEK, Jan, Anna TRESOVÁ a Zdeněk MIKA. *Rybníky a účelové nádrže: celostátní vysokoškolská učebnice pro stavební fakulty vysokých*

škol technických. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1989, 267 s. ISBN 80-03-00092-0.

- TLAPÁK, Václav. HERYNEK, Jaroslav.: Malé vodní nádrže, Brno, MZLU, 2002, 200 s.
- ¹TLAPÁK, V. a kol.: Stavby pro plnění funkcí lesa. ČKAIT Praha 2009, 304 s.

Právní předpisy

- z. z. č. 71/1870 Sb., o tom, kterak lze vody užívat, ji svozovat a ji se brániti
- zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství
- zákon č. 138/1973 Sb. vodách (vodní zákon)
- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
- zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a změně některých zákonů (zákon o rybářství)
- zákon č. 305/2005 Sb., o povodních ve znění pozdějších změn a doplňků
- zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon)
- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- zákon č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny
- vyhláška č. 470/2001 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků ve znění pozdějších změn a doplňků
- vyhláška č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci ve znění vyhlášky č. 619/2004 Sb.,
- vyhláška č. 590/2002 Sb., o technických požadavcích pro vodní díla

Soudní rozhodnutí

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005 sp. zn. III. ÚS 574/04

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2005 sp. zn. II. ÚS 95/05
- Nález Ústavního soudu ze dne 19. 6. 2007 sp. zn. III. ÚS 529/05
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 9. 2008 sp. zn. I. ÚS 622/07
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2010 sp. zn. I. ÚS 1261/10
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2013 sp. zn. III. ÚS 748/11
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2012 sp. zn. II. ÚS 1031/12
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2013 sp. zn. 234/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 1998 sp. zn. 2 Cdon 1192/97
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012 sp. zn. 22 Cdo 1121/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012 sp. zn. 22 Cdo 3172/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2013 sp. zn. 22 Cdo 835/2012
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2003 sp. zn. 22 Cdo 1221/2002
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2004 sp. zn. 28 Cdo 2431/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2001 sp. zn. 25 Cdo 663/2001
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2004 sp. zn. 22 Cdo 2344/2004
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004 sp. zn. 6 A 101/2002
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2007 sp. zn. 8 Afs 135/2005
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2007 sp. zn. 1 As 11/2006
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2008 sp. zn. 9 As 82/2007
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2011 sp. zn. 1 As 99/2010
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2011 sp. zn. 1 As 87/2010
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2012 sp. zn. 1 Ao 1/2010
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2012 sp. zn. 2 As 106/2011
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2012 sp. zn. 5 Afs 54/2011

Elektronické zdroje

- <http://www.mze.cz/> Ministerstvo zemědělství
- <http://www.voda.mze.cz/> Vodohospodářský informační portál
- <http://www.vodnihospodarstvi.cz/> Vodní hospodářství
- <http://www.nssoud.cz> Nejvyšší správní soud České republiky
- <http://www.nsoud.cz> Nejvyšší soud České republiky
- <http://www.pmo.cz> Povodí Moravy
- <http://www.env.cz> Ministerstvo životního prostředí
- <http://www.cizp.cz/> Česká inspekce životního prostředí
- <http://pzp.jutistic.cz/> Právo životního prostředí